

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 09.11.2021 № 27-1

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України
на забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері
організації примусового виконання рішень судів
та інших органів (посадових осіб)**

Київ 2021

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП	4
1. Нормативно-правове врегулювання питання примусового виконання рішень.....	5
2. Аналіз здійснення повноважень у частині формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень	9
2.1. Аналіз основних показників роботи у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).....	10
2.2. Стан функціонування автоматизованої системи виконавчого провадження.....	14
3. Оцінка обґрунтованості планування видатків державного бюджету на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень	16
3.1. Оцінка обґрунтованості планування та затвердження видатків на оплату праці, аналіз видатків	26
4. Стан дотримання вимог законодавства з питань публічних закупівель. Аналіз виконання укладених договорів	40
5. Оцінка стану внутрішнього контролю	41
ВИСНОВКИ	43
ПРОПОЗИЦІЇ	47

ПРЕАМБУЛА

Підстава заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) (далі – аудит): стаття 98 Конституції України, статті 4, 7 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2021 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення аудиту від 04.08.2021 № 08-33/АМД-165.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ та надання оцінки своєчасності і повноти встановлених бюджетних призначень, продуктивності, результативності, економності, законності використання бюджетних коштів, виділених у 2020 році та I півріччі 2021 року Міністерству юстиції України за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері юстиції» (КПКВК 3601010) на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); оцінка управлінських рішень та стану внутрішнього контролю розпорядника бюджетних коштів.

Предмет аудиту: кошти державного бюджету, що спрямовувалися у 2020 році та I півріччі 2021 року за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері юстиції» (КПКВК 3601010) на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), їх рух; управлінські рішення Міністерства юстиції України (головного розпорядника бюджетних коштів) щодо забезпечення формування та реалізації державної політики у цій сфері; нормативно-правові, організаційно-розпорядчі акти та документи, що регламентують порядок виділення коштів державного бюджету та їх використання на зазначені цілі; бюджетна звітність; первинні документи бухгалтерського обліку, інші документи та дані, що стосуються видатків державного бюджету.

Об'єкти аудиту: Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст/Міністерство).

Критерії, які використовувалися під час аудиту:

продуктивність: встановлення співвідношення між результатами діяльності розпорядника бюджетних коштів і використаними для досягнення таких результатів коштами державного бюджету;

результативність: встановлення ступеня відповідності фактичних результатів діяльності розпорядника бюджетних коштів запланованим результатам бюджетної програми; стан та терміни досягнення запланованих показників;

економність: стан досягнення розпорядником бюджетних коштів запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів;

законність: відповідність управлінських рішень об'єкта аудиту про спрямування та використання коштів державного бюджету положенням чинного законодавства;

внутрішній контроль: спроможність попереджувати незаконне та неефективне використання бюджетних коштів.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

- часові: 2020 рік та I півріччя 2021 року;
- географічні: м. Київ.

Методи збирання даних: аналіз нормативно-правових, організаційно-розпорядчих актів та документів, пов'язаних з предметом аудиту; аналіз показників паспортів бюджетної програми за 2020, 2021 роки та звіту про виконання паспорта за КПКВК 3601010 за 2020 рік у частині показників, пов'язаних з предметом аудиту; перевірка руху коштів загального та спеціального фондів державного бюджету в межах предмета аудиту; аналіз матеріалів попередніх перевірок об'єкта аудиту контролюючими органами та стану внутрішнього контролю головного розпорядника бюджетних коштів; опрацювання матеріалів засобів масової інформації та спеціальних видань; опитування посадових осіб об'єкта аудиту.

Термін проведення аудиту та підготовки проєкту Звіту: з 13 серпня по 18 жовтня 2021 року.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України на забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), проведено вперше.

За результатами аудиту складено один акт.

ВСТУП

Захист прав людини – один із пріоритетів держави. Держава повинна забезпечити, щоб справедливий розгляд судової справи закінчувався не менш справедливим та якомога швидшим втіленням рішення. У цих процесах важливою є роль державного виконавця, на якого законодавцем покладена функція примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), адже при порушенні будь-яких конституційних прав чи власних інтересів, фізична або юридична особа звертається до суду, інших державних правохисних органів, розраховуючи на захист держави від неправомірних дій і допомогу у поновленні порушених прав та законних інтересів.

Захист прав, свобод та інтересів не завершується прийняттям рішення компетентного органу. Після ухвалення юридичного акта необхідно забезпечити виконання такого рішення, зокрема, шляхом вжиття заходів для примусового виконання, і саме на цій стадії основна роль належить державному виконавцю або уповноваженій державою особі – приватному виконавцю.

Сучасна правова держава потребує ефективної роботи системи примусового виконання рішень. Саме держава зобов'язана створити та забезпечити функціонування дієвої системи примусового виконання рішень.

З огляду на зазначене проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України на забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), є актуальним. Такий захід здійснюється Рахунковою палатою вперше.

1. Нормативно-правове врегулювання питання примусового виконання рішень

Виконання судового рішення є невід'ємною складовою права кожного на судовий захист і охоплює, зокрема, законодавчо визначений комплекс дій, спрямованих на захист і відновлення порушених прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави. Невиконання судового рішення загрожує сутності права на справедливий розгляд судом.

Виходячи з практики Європейського суду з прав людини (зокрема, рішення у справі «Шмалько проти України» від 20.07.2004)¹, виконання судового рішення є невід'ємним елементом права на судовий захист, передбаченого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод² (ратифіковано Законом України від 17.07.1997 № 475/97-ВР «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів №№ 2, 4, 7 та 11 до Конвенції»), для цілей якої виконання рішення, ухваленого будь-яким судом, має розцінюватися як складова частина судового розгляду.

В Україні виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) (далі – рішення) законом покладено на органи державної виконавчої служби (далі – ДВС) та приватних виконавців (суб'єктів незалежної професійної діяльності, уповноважених державою на здійснення діяльності з примусового виконання рішень). Основним завданням виконавців (державних та приватних) визначено своєчасне, повне і неупереджене примусове виконання рішень, передбачених законом.

Таким нормативно-правовим актом є Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (далі – Закон 1404).

Основи організації і діяльності органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень, їхні завдання та правовий статус встановлені Законом України від 02.06.2016 № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (далі – Закон 1403).

Законом 1404 визначено, що примусове виконання рішень покладається на органи ДВС та у передбачених цим Законом випадках на приватних виконавців (правовий статус та організація діяльності яких встановлюються Законом 1403).

Згідно із Законом 1403 систему органів примусового виконання рішень становлять Мін'юст та органи ДВС, утворені ним, що представлені державними виконавцями (ними є керівники органів ДВС, їхні заступники, головні державні виконавці, старші державні виконавці, державні виконавці органів ДВС), які є представниками влади, діють від імені держави і перебувають під її захистом та уповноважені державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому цим Законом. Державні виконавці є державними службовцями.

Приватні виконавці – суб'єкти незалежної професійної діяльності, уповноважені державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому Законом 1403 (стаття 16).

¹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_226#Text

² http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004/paran42#n42

Відповідно до Закону 1404 наказом Мін'юсту від 02.04.2012 № 512/5, зареєстрованим у Мін'юсті 02.04.2012 за № 489/20802 (у редакції наказу Мін'юсту від 29.09.2016 № 2832/5, зареєстрованого у Мін'юсті 30.09.2016 за № 1302/29432), затверджено Інструкцію з організації примусового виконання рішень³ (далі – Інструкція 512), яка визначає окремі питання організації виконання рішень, що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню.

Згідно з Інструкцією 512 органами ДВС визначені:

Департамент ДВС Мін'юсту;

відділ примусового виконання рішень Департаменту ДВС Мін'юсту;

управління забезпечення примусового виконання рішень у місті Києві Департаменту ДВС Мін'юсту (далі – управління забезпечення примусового виконання рішень у місті Києві);

відділи примусового виконання рішень у районах міста Києва управління забезпечення примусового виконання рішень у місті Києві;

управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту (далі – управління забезпечення примусового виконання рішень);

відділи примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень;

районні, районні в містах, міські, міськрайонні, міжрайонні відділи ДВС відповідних міжрегіональних управлінь Мін'юсту (далі – відділи ДВС).

Довідково. До структури органів ДВС входять:

Департамент ДВС апарату Мін'юсту;

26 управлінь забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту, які є територіальними органами ДВС, входять до системи органів Мін'юсту, є структурними підрозділами 8 міжрегіональних управлінь юстиції та є підзвітними і підконтрольними Департаменту ДВС (згідно з типовим положенням про управління основними завданнями підрозділу є реалізація державної політики у сфері організації примусового виконання рішень; підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виконання рішень; організація, контроль та здійснення примусового виконання рішень у випадках, передбачених законом);

656 відділів державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Мін'юсту, які є органами ДВС, входять до системи органів Мін'юсту, є структурними підрозділами та підпорядковуються міжрегіональним управлінням юстиції через відповідні управління (згідно з типовим положенням про відділ основними завданнями підрозділу є реалізація державної політики у сфері примусового виконання рішень; підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виконання рішень; забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством).

Приватний виконавець здійснює примусове виконання рішень, передбачених статтею 3 Закону 1404, крім рішень, визначених частиною другою статті 5 цього Закону.

Основною інформаційною базою про здійснення виконавчого провадження є автоматизована система виконавчого провадження (далі – автоматизована система, АСВП).

Механізм функціонування автоматизованої системи визначає Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження, затверджене наказом Мін'юсту

³ Інструкція розроблена на основі Законів 1403, 1404, інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Мін'юсту.

від 05.08.2016 № 2432/5 (zareєстровано в Мін'юсті 12.08.2016 за № 1126/29256) (далі – Положення про АСВП).

Згідно із Законом 1403 заробітна плата працівника органу ДВС складається з посадового окладу, премії, доплати за ранг та надбавки за вислугу років, винагороди, а також інших надбавок згідно із законодавством (стаття 13).

Умови оплати праці працівників державних органів затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів» (далі – Постанова 15).

Механізм виплати винагород державним виконавцям, а також розміри винагород державних виконавців і основної винагороди приватного виконавця визначені Порядком виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 643 (далі – Порядок 643).

Фінансове та матеріальне забезпечення діяльності працівників органів ДВС та фінансування витрат на проведення і організацію виконавчих дій згідно із Законом 1403 здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів виконавчого провадження. Чисельність працівників органів ДВС, порядок та норми матеріального забезпечення їхньої діяльності встановлюються Кабінетом Міністрів України (стаття 14).

Згідно зі статтею 27 Закону 1404 **виконавчий збір за примусове виконання рішення справляється до державного бюджету лише органами ДВС.**

Довідково. Згідно зі статтею 27 Закону 1404 виконавчий збір стягується державним виконавцем у розмірі 10 відсотків суми, що підлягає примусовому стягненню, поверненню, або вартості майна боржника, що підлягає передачі стягувачу за виконавчим документом, заборгованості зі сплати аліментів.

За примусове виконання рішення немайнового характеру виконавчий збір стягується в розмірі двох мінімальних розмірів заробітної плати з боржника – фізичної особи і в розмірі чотирьох мінімальних розмірів заробітної плати з боржника – юридичної особи.

За виконавчими документами про стягнення аліментів за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за дванадцять місяців, державний виконавець нараховує виконавчий збір із заборгованості зі сплати аліментів. У подальшому державний виконавець зобов'язаний нараховувати виконавчий збір щомісяця у розмірі, визначеному частиною другою цієї статті, залежно від розміру простроченого щомісячного аліментного платежу.

Стягнутий виконавчий збір перераховується до державного бюджету протягом трьох робочих днів з дня надходження на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби.

Водночас Законом 1403 визначено, що примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби та у визначених Законом 1404 випадках – на приватного виконавця (стаття 1), який за це отримує винагороду у встановленому пунктом 3 частини першої статті 45 Закону 1404 порядку та Порядком 643 розмірі.

Довідково. Згідно із пунктом 19 Порядку 643 приватний виконавець, який забезпечив повне або часткове виконання виконавчого документа майнового характеру в порядку, встановленому Законом 1404, одержує основну винагороду у розмірі 10 відсотків стягнутої ним суми або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом.

Приватний виконавець, який забезпечив у порядку, встановленому Законом 1404, фактичне виконання в повному обсязі виконавчого документа немайнового характеру, за яким боржником є фізична особа, одержує основну винагороду в розмірі двох мінімальних заробітних

плат та за виконавчим документом немайнового характеру, за яким боржником є юридична особа, – в розмірі чотирьох мінімальних заробітних плат.

Згідно із пунктом 33 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ) до доходів **загального фонду** державного бюджету (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67¹ цього Кодексу) належать, зокрема, **50 відс. виконавчого збору**, стягнутого органами державної виконавчої служби. Джерелами формування **спеціального фонду** державного бюджету в частині доходів (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67¹ цього Кодексу) є, зокрема, **50 відс. виконавчого збору**, стягнутого органами державної виконавчої служби (пункт 13¹ частини третьої статті 29 цього Кодексу).

Аналіз положень цих нормативно-правових актів свідчить про створення Законами 1403, 1404 та БКУ передумов для несправляння приватними виконавцями до державного бюджету виконавчого збору. Як наслідок, з року в рік **державним бюджетом втрачається можливість отримувати потенційні додаткові надходження.**

Встановлено, що після запровадження у 2016 році цими законами інституту **приватних виконавців** можливі втрати дохідної частини державного бюджету, за розрахунками, становили у 2020 році – 214 200 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 120 200 тис. гривень.

Так, до відділу примусового виконання рішень Департаменту ДВС стягувачами подано заяви про повернення виконавчих документів стягувачу за чотирма виконавчими провадженнями (№№ 58239895, 60936604, 45904134, 58989516), **сума стягнення за якими становила понад 1,11 млрд грн (50 відс. виконавчого збору).** У подальшому такі виконавчі документи були **пред'явлені на виконання приватним виконавцям.** У результаті державний бюджет лише за цими виконавчими провадженнями вже недоотримає понад **111 млн грн** виконавчого збору. Ці кошти отримають **як винагороду приватні виконавці.**

Варто зауважити, що Законом 1403 виплату винагороди за фактичне (повне або часткове) виконання рішень передбачено як приватним виконавцям, так і державним, але розмір та механізм отримання цієї винагороди значно відрізняються.

Відповідно до Порядку 643 за фактичне виконання (повне або часткове) виконавчого документа майнового характеру, стягнення заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 12 місяців, за виконавчим документом про стягнення аліментів **державному виконавцеві**, на виконанні в якого перебував (перебуває) виконавчий документ, **виплачується винагорода у розмірі 2 відс. стягнутої суми або вартості майна боржника, переданого стягувачу за виконавчим документом, але не більше 200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб**, встановленого на 1 січня календарного року.

Винагороду державні виконавці отримують за рахунок коштів, які спрямовуються на утримання органів ДВС (як зазначалось раніше, на утримання органів ДВС спрямовуються лише 50 відс. зарахованого до бюджету виконавчого збору).

Приватний виконавець, який забезпечив повне або часткове виконання виконавчого документа майнового характеру в порядку, встановленому Законом 1404,

одержує основну винагороду у розмірі 10 відс.⁴ стягнутої ним суми або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом. Розмір такої винагороди без жодних обмежень стягується на користь приватного виконавця, а отже, державний бюджет взагалі не отримує коштів від виконання таких рішень приватними виконавцями.

Слід зазначити, що ризик недоотримання державою коштів містять положення законопроекту «Про примусове виконання рішень», внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Божиком В. І., Костіним А. Є. та іншими (реєстр. № 5660 від 14.06.2021), який 14.07.2021 прийнято у першому читанні.

Цей законопроект розроблений на виконання Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором, ратифікованого Законом України від 25.08.2020 № 825-ІХ.

Окремі положення цього законопроекту (щодо розширення повноважень приватних виконавців та їх помічників, звуження функцій контролю Мін'юсту за діяльністю приватних виконавців, дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, порядку складання кваліфікаційного іспиту, звуження прав осіб, які отримали право на здійснення діяльності приватного виконавця, розподілу коштів у зведеному виконавчому провадженні) є **неприйнятними, оскільки містять ризики для економіки та безпеки держави, створюють підґрунтя для зловживань у сфері примусового виконання рішень та дають можливість уникати відповідальності за порушення у цій сфері.**

З метою удосконалення положень цього законопроекту Мін'юстом розроблені відповідні пропозиції, які надіслані Комітету Верховної Ради України з питань правової політики листом від 02.07.2021 № 28978/11.6.1/1-21.

2. Аналіз здійснення повноважень у частині формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень

Повноваження Мін'юсту у сфері формування та реалізації державної політики з питань примусового виконання рішень визначені Положенням про Міністерство юстиції України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (далі – Положення 228).

Як засвідчив аудит, заходи Міністерства у сфері формування та реалізації державної політики з питань примусового виконання рішень, що визначені у 17 пунктах планів роботи Міністерства на 2020⁵ та 2021⁶ роки (на 2020 рік – 10; на 2021 рік – 7, з них строк виконання у I півріччі – 2), виконані.

Безпосереднє забезпечення реалізації Мін'юстом повноважень у цій сфері покладено на структурний підрозділ – Департамент ДВС, повноваження якого визначені Положенням про Департамент державної виконавчої служби, затвердженим наказом Міністерства від 01.03.2019 № 616/к (далі – Положення 616).

⁴ Пункт 19 Порядку 643.

⁵ Затверджений наказом від 21.05.2020 № 1738/5 (зі змінами від 06.08.2020 № 2660/5 та від 03.11.2020 № 3836/5).

⁶ Затверджений наказом від 08.02.2021 № 465/5 (зі змінами від 05.05.2021 № 1593/5 та від 06.08.2021 № 2784/5).

2.1. Аналіз основних показників роботи у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)

Аудитом встановлено, що в 2018 році виконано 959,5 тис. виконавчих документів, що становило 23,9 відс. загальної кількості документів, які підлягали виконанню, в 2019 – 1 121,6 тис. документів, або 25,8 відс., в 2020 – 1 492,6 тис., або 31,2 відс., протягом I півріччя 2021 року – 942,1 тис, або 25 відсотків.

Починаючи з 2018 року, стягнута за виконавчими документами сума неухильно зростала. Так, у 2018 році стягнуто 14 339 664,9 тис. грн, що на 1 674 242,8 тис. грн більше показника попереднього року, або на 13,2 відс., 2019 – 16 499 641,3 тис. грн, що на 2 159 976,4 тис. грн більше, або 15,1 відс., 2020 – 19 175 057,4 тис. грн, що на 2 675 416,1 тис. грн більше, або 16,2 відсотка.

Водночас виявлено об'єктивні чинники, які впливають на фактичне виконання рішень – ускладнюють або навіть унеможливають виконання. Так, у 2020 році сума за документами, виконання яких було ускладнено дією мораторіїв, становила 139 976 782,2 тис. грн, або майже 18 відс. загальної суми, що підлягала стягненню протягом 2020 року, у I півріччі 2021 року – 156 699 317,4 тис. грн (33,3 відс.).

Крім того, сума за документами, які були пред'явлені **повторно** протягом 2020 року, становила 135 222 624,8 тис. грн, або 32,7 відс. загальної суми за документами, пред'явленими протягом року, у I півріччі 2021 року – 58 742 835,6 тис. грн, або 56,2 відсотка. **Вказане свідчить про те, що майже всю суму боргу взагалі не можна стягнути – у боржника немає майна, джерел доходу, виконання рішення ускладнено мораторіями.**

Довідково. Частиною п'ятою статті 37 Закону 1404 визначено, що повернення виконавчого документа стягувачу з підстав, передбачених цією статтею, не позбавляє його права **повторно** пред'явити виконавчий документ до виконання протягом строків, встановлених статтею 12 цього Закону (у боржника відсутнє майно, на яке може бути звернено стягнення, а здійснені виконавцем відповідно до цього Закону заходи щодо розшуку такого майна виявилися безрезультатними; стягувач відмовився залишити за собою майно боржника, нереалізоване під час виконання рішення, за відсутності іншого майна, на яке можливо звернути стягнення; стягувач подав письмову заяву про повернення виконавчого документа тощо).

У 2020 році сума за документами, які були повернені стягувачам у зв'язку з відсутністю у боржників майна, становила 182 023 408,7 тис. грн, або 23,1 відс. загальної суми за документами, які підлягали виконанню, у I півріччі 2021 року – 61 587 418,5 тис. грн, або 14,7 відсотка.

Ведення обліково-статистичної звітності та узагальнення практики державних та приватних виконавців щодо виконання рішень здійснювались відповідно до Порядку складання та подання звітності про діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, затвердженого наказом Мін'юсту від 23.06.2018 № 1979/5, зареєстрований в Мін'юсті 26.06.2018 за № 756/32208.

В органах ДВС та приватних виконавців передбачено формування звітів за формою № 1 (піврічна) «Звіт про роботу органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (крім рішень про стягнення періодичних платежів)» та формою № 2 (піврічна) «Звіт про виконання рішень щодо стягнення періодичних платежів органами та особами, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів».

Аналізом основних показників роботи **органів ДВС** встановлено, що **протягом 2020 року** в органах ДВС підлягали примусовому виконанню 4 788,3 тис. виконавчих документів, за якими підлягали стягненню 789 089 220,5 тис. гривень.

На кінець звітної періоду завершено 2 765,2 тис. виконавчих документів, що становить 57,7 відс. кількості документів, які підлягали виконанню, на суму 441 494 814,4 тис. грн (55,9 відс.).

У 2020 році фактично виконано 1 492,6 тис. виконавчих документів, або 31,2 відс. загальної кількості документів, що підлягали виконанню, всього стягнуто (з урахуванням часткових стягнень) 19 175 057,4 тис. грн, або 2,4 відсотка. Також стягнуто 924 280,3 тис. грн виконавчого збору.

Зокрема, органами ДВС виконувалися 2 520,3 тис. виконавчих документів про стягнення на користь бюджету 41 812 632,4 тис. грн боргу. Завершено 1 780,6 тис. (70,6 відс.) виконавчих документів на суму 18 377 093,7 тис. грн (44 відс.), з них фактично виконано 974,2 тис. (38,7 відс.), за якими стягнуто до державного бюджету 2 395 101,9 тис. грн боргу (5,7 відс.).

Протягом I півріччя 2021 року в органах ДВС підлягали примусовому виконанню 3 789,6 тис. виконавчих документів, за якими підлягали стягненню 419 950 116,9 тис. грн боргу. Завершено 1 580,3 тис. (41,7 відс.) виконавчих документів на суму 101 786 607,6 тис. грн (24,2 відс.). Фактично виконано 942,1 тис. (24,9 відс.) виконавчих документів, всього стягнуто (з урахуванням часткових стягнень) 6 564 056,3 тис. грн боргу (1,6 відс.). Також стягнуто 595 614,6 тис. грн виконавчого збору.

Зокрема, у цей період в органах ДВС підлягали виконанню 1 836,9 тис. виконавчих документів про стягнення на користь бюджету на суму 33 197 086,9 тис. гривень. Державними виконавцями завершено 1 022,6 тис. (55,7 відс.) виконавчих документів на суму 7 548 006,1 тис. грн, або 22,7 відсотка. Водночас фактично виконано 608,8 тис. виконавчих документів (33,1 відс.), всього стягнуто 1 632 229,5 тис. грн, або 4,9 відсотка.

Слід зазначити, що організація примусового виконання рішень значно **ускладнюється**, зокрема, дією **12 мораторіїв**, встановлених Законами України від 29.11.2001 № 2864-III «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», від 20.12.2016 № 1787-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо підприємств залізничного транспорту, майно яких розташоване на території проведення антитерористичної операції»; від 03.06.2014 № 1304-VII «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті»; від 02.09.2014 № 1669-VII «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»; від 03.11.2016 № 1730-VIII «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення»; від 13.04.2017 № 2021-VIII «Про відновлення платоспроможності державних вугледобувних підприємств»; від 15.05.2018 № 2417-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони звернення стягнення та накладення арешту на кошти суб'єктів господарювання у сферах тепло-, водопостачання та водовідведення, отриманих від міжнародних фінансових організацій на реалізацію інвестиційних проектів (заходів) в Україні»; від 12.07.2018 № 2508-VIII «Про внесення змін до законів України щодо вирішення деяких питань

заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу - учасників Державного концерну «Укроборонпром» перед державою-агресором та/або державою-окупантом та забезпечення їх стабільного розвитку»; від 22.11.2018 № 2618-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення діяльності Державного акціонерного товариства «Чорноморнафтогаз»; від 02.10.2019 № 145-IX «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації»; від 17.06.2020 № 719-IX «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» та Земельним кодексом України від 25.10.2001 № 2768-III (щодо мораторію на відчуження земель сільськогосподарського призначення)⁷.

Так, у **2020 році** сума за документами, виконання яких ускладнено дією мораторіїв, становила 139 976 782,2 тис. грн, з яких 3 822 055,0 тис. грн – стягнення на користь держави, **I півріччі 2021 року** – 156 699 317,4 тис. грн, з яких 5 581 027,6 тис. грн – стягнення на користь держави.

Департамент ДВС протягом 2020 року та I півріччя 2021 року під час опрацювання документів акцентував увагу структурних підрозділів Мін'юсту на мораторії, які ускладнюють примусове виконання рішень, та на необхідність законодавчого врегулювання цього питання. Також надавались пропозиції про включення до проєктів середньострокових планів завдань щодо зняття максимальної кількості заборон та обмежень, які унеможливають примусове виконання рішень, зокрема:

Секретаріату Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини (довідка від 03.08.2020 № 1718-20.5.1-20);

Кабінету Міністрів України (лист від 20.04.2021 № 16996/5115-4-21/20.5.1);

Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (лист від 20.04.2021 № 16998/5115-4-21/20.5.1).

Зазначені пропозиції з огляду на нормативні акти не враховані.

Зокрема, протягом 2020 року у Відділі примусового виконання рішень Департаменту ДВС (далі – Відділ) підлягали примусовому виконанню 9,4 тис. виконавчих документів, за якими підлягали стягненню 635 493 027,4 тис. грн боргу. На кінець звітного періоду завершено 4,2 тис. виконавчих документів (45 відс.) на суму 382 548 508,8 тис. грн (60,2 відс.) боргу, з них фактично виконано 3 тис. виконавчих документів (31,9 відс.), за якими стягнуто (з урахуванням часткових стягнень) 10 967 960,8 тис. грн боргу (1,7 відс.). Також стягнуто 152 885 тис. грн виконавчого збору.

Відділом у цей період виконувалася 1 тис. виконавчих документів про стягнення на користь бюджету 13 559 050,9 тис. гривень. Завершено 0,4 тис. виконавчих документів (37,3 відс.) на суму 7 365 204,3 тис. грн (54,3 відс.). Фактично виконано

⁷ Законом України від 31.03.2020 № 552-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», який набрав чинності з 01.07.2021, внесено зміни до Земельного кодексу України, згідно з яким мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення знято.

0,3 тис. виконавчих документів, або 24,7 відс., всього стягнуто 93 795,5 тис. грн, або 0,7 відсотка.

У I півріччі 2021 року у Відділі підлягали примусовому виконанню 10,1 тис. виконавчих документів, за якими підлягали стягненню 299 004 896,7 тис. гривень. Завершено 3,1 тис. виконавчих документів (30,9 відс.) на суму 79 502 063 тис. грн (26,6 відс.), з них фактично виконано 2,4 тис. виконавчих документів (23,7 відс.), за якими стягнуто (з урахуванням часткових стягнень) 1 783 974,5 тис. грн, або 0,6 відс. боргу. Також стягнуто 124 385,5 тис. грн виконавчого збору.

Відділом у цей період виконувалася 1 тис. виконавчих документів про стягнення на користь бюджету 8 914 621 тис. гривень. Завершено 0,1 тис. виконавчих документів (12,3 відс.) на суму 2 253 179,2 тис. грн (25,3 відс.), з них фактично виконано 0,08 тис. виконавчих документів (7,6 відс.), всього стягнуто 206 452,6 тис. грн, або 2,3 відс. боргу.

Аналізом основних показників роботи приватних виконавців встановлено:

у 2020 році на виконання до приватних виконавців надійшло 209,1 тис. виконавчих документів. Підлягали примусовому виконанню 303,7 тис. виконавчих документів на стягнення 128 528 838,3 тис. грн боргу. На кінець звітної періоду завершено 52,4 тис. виконавчих документів (17,3 відс.) на суму 49 478 644, 6 тис. грн, або 38,5 відс. боргу. У зв'язку з повним виконанням завершено 24,1 тис. виконавчих документів (7,9 відс.) на суму 2 683 450,7 тис. грн (2,1 відс.), за якими стягнуто разом з частковими стягненнями 4 282 849,4 тис. гривень;

у I півріччі 2021 року на виконання до приватних виконавців надійшло 186,7 тис. виконавчих документів. Підлягали примусовому виконанню 428,8 тис. виконавчих документів на стягнення 140 435 132,8 тис. грн боргу. На кінець звітної періоду завершено 48,7 тис. виконавчих документів (11,4 відс.) на суму 25 217 887,4 тис. грн (18 відс.). У зв'язку з повним виконанням завершено 24,6 тис. виконавчих документів (5,7 відс. кількості документів, що підлягали виконанню) на суму 1 548 897,5 тис. грн (1,1 відс. суми за документами, що підлягали виконанню), всього стягнуто разом з частковими стягненнями 2 402 777,3 тис. гривень.

Аналіз основних показників роботи державних і приватних виконавців засвідчив, що низьку результативність роботи із примусового виконання виконавчих документів мають саме приватні виконавці. Так, державними виконавцями у 2020 році завершено 55,9 відс. виконавчих документів, приватними – 17,3 відс., що втричі менше, у I півріччі 2021 року – 41,7 та 11,4 відс. (що майже в 4 рази менше) відповідно. Повне забезпечення державними виконавцями у 2020 році виконання виконавчих документів становить 31,2 відс., приватними – лише 7,9 відс. (що майже в 4 рази менше), у I півріччі 2021 року – 24,9 та 5,7 відс. (що понад в 4 рази менше) відповідно.

Схема. Витрати на забезпечення діяльності державних та приватних виконавців у 2020 році.

Як видно зі схеми, розрахункові витрати державного бюджету на одного державного виконавця міжрегіонального управління ДВС майже вдвічі менші (323,9 тис. грн/165,9 тис. грн) розрахованої вартості виконання примусових рішень одним приватним виконавцем.

2.2. Стан функціонування автоматизованої системи виконавчого провадження

Згідно зі статтею 8 Закону 1404 реєстрація виконавчих документів та документів виконавчого провадження, фіксування виконавчих дій здійснюється в АСВП, порядок функціонування якої визначається Мін'юстом.

Частиною другою цієї статті передбачено, що АСВП забезпечується об'єктивний та неупереджений розподіл виконавчих документів між державними виконавцями; надання сторонам виконавчого провадження інформації про виконавче провадження; виготовлення документів виконавчого провадження; централізоване зберігання документів виконавчого провадження; централізоване зберігання інформації про рахунки органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, відкриті для цілей виконавчого провадження; підготовка статистичних даних; реєстрація вхідної і вихідної кореспонденції та етапів її проходження; передача

документів виконавчого провадження до електронного архіву; формування Єдиного реєстру боржників. Рішення виконавців та посадових осіб органів ДВС виготовляються за допомогою АСВП (частина четверта статті 8 Закону 1404).

Відповідно до Положення про АСВП адміністратором АСВП є державне підприємство «Національні інформаційні системи» (далі – НАІС), уповноважене згідно із законодавством забезпечувати здійснення заходів зі створення та технологічного супроводження програмного забезпечення АСВП, збереження та захисту даних, що містяться у АСВП, виконання інших функцій, передбачених цим Положенням.

Довідково. АСВП – комп'ютерна програма, що забезпечує збирання, зберігання, облік, пошук, узагальнення, надання відомостей про виконавче провадження, формування Єдиного реєстру боржників та захист від несанкціонованого доступу.

Держателем АСВП є Мін'юст, що розробляє організаційні, методологічні принципи ведення АСВП та забезпечує її функціонування.

З метою отримання послуг користування АСВП у 2020 році між Мін'юстом та НАІС укладено договір від 27.03.2020 №00015622/48 про надання послуг вартістю 200 тис. гривень. Видатки за надані послуги становили 174 тис. гривень.

Довідково. Згідно із пунктом 7 розділу I Положення про АСВП розмір плати за користування АСВП встановлюється Мін'юстом. Кошти за користування АСВП в першочерговому порядку спрямовуються на витрати, пов'язані зі **створенням, підтримкою, супроводженням, удосконаленням та технічним супроводженням програмного забезпечення.**

За якість надання послуг з технічного та технологічного забезпечення АСВП, які мають відповідати нормам чинного законодавства, відповідає адміністратор (пункт 3 розділу VIII).

Водночас закупівля таких послуг Мін'юстом у 2021 році **не ініціювалася та не забезпечувалася.** Послуги за користування АСВП надаються НАІС безоплатно. З'ясовано, що закупівлю таких послуг не забезпечено **через невизначення предмета закупівлі у Річному плані закупівель Мін'юсту на 2021 рік.**

Зазначене створює ризики зупинення надання адміністратором АСВП (НАІС) послуг органам ДВС (зокрема, державним виконавцям), що може негативно вплинути на своєчасність примусового виконання рішень та належне функціонування державної виконавчої служби в цілому.

Поряд з цим у функціонуванні АСВП протягом 2020 року та I півріччя 2021 року виявлені окремі недоліки, з метою усунення яких наказом Мін'юсту від 13.05.2021 № 1510/7 затверджено План заходів щодо впровадження аудиторських рекомендацій, наданих за результатами планового внутрішнього аудиту щодо оцінки ефективності та надійності функціонування АСВП. Строк виконання – кінець 2021 року.

Виявлені недоліки та проблеми у функціонуванні АСВП свідчать, що бюджетні асигнування в обсязі **95 635,4 тис. грн** (2020 рік – 62 127⁸ тис. грн, I півріччя 2021 року – 33 508,3 тис. грн) на оплату послуг НАІС за користування державними виконавцями АСВП скеровані на оплату **неякісних послуг.** Як наслідок, бюджетні кошти **використані неекономно.**

⁸ По апарату Мін'юсту – 174 тис. гривень.

3. Оцінка обґрунтованості планування видатків державного бюджету на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 17 «Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» ДВС ліквідовано з покладенням завдань і функцій у сфері організації примусового виконання рішень на Мін'юст, яке визначено правонаступником ліквідованої служби в частині реалізації державної політики у цій сфері.

Планування видатків державного бюджету на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері примусового виконання рішень здійснювалося у складі видатків за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері юстиції» (КПКВК 3601010), **окремого напряму використання коштів не було виділено**. Як засвідчив аудит, це не забезпечило належного планування видатків на зазначену сферу та використання фінансових ресурсів державного бюджету з дотриманням визначених БКУ принципів ефективності, результативності, публічності й прозорості.

Граничні обсяги видатків за вказаною бюджетною програмою (загальний фонд) на 2020 рік доведені Мінфіном у сумі 3 549 216,8 тис. грн, що більше бюджетних призначень 2019 року (3 306 529,5 тис. грн) на 242 687,3 тис. грн (7,3 відс.). У загальному обсязі доведених на 2020 рік планових показників на оплату праці передбачалося 2 515 706,7 тис. грн (70,9 відс.), оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 75 833 тис. грн, капітальні видатки – 62 000 тис. гривень. При цьому доведені Мінфіном на 2020 рік попередні обсяги видатків на 674 545,8 тис. грн (16 відс.) менші визначеної Мін'юстом загальної потреби в коштах за вказаною бюджетною програмою. Додаткову потребу Мін'юстом планувалося спрямувати передусім на оплату послуг сторонніх організацій (290 715,8 тис. грн), придбання обладнання і предметів довгострокового користування (276 285,4 тис. грн), здійснення капітального ремонту, реконструкції та реставрації адміністративних об'єктів (5 632,8 тис. грн).

У загальному обсязі визначеної Мін'юстом на 2020 рік потреби (4 223 762,6 тис. грн), потреба в коштах загального фонду для забезпечення діяльності апарату Мін'юсту становила 1 244 420,8 тис. грн (29,5 відс.), головних територіальних управлінь юстиції в областях та м. Києві (далі – ГТУЮ) – 2 979 341,8 тис. грн (70,5 відс.). За рахунок надходжень спеціального фонду у вигляді виконавчого збору на 2020 рік були заплановані видатки у сумі 811 745,3 тис. грн (апарат Мін'юсту – 82 000 тис. грн, ГТУЮ – 729 745,3 тис. грн), у вигляді плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (виконавче провадження), – 390 тис. грн (видатки Департаменту ДВС), у вигляді коштів, отриманих від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, – 5 194,2 тис. грн (видатки Департаменту ДВС).

Слід відмітити, що у загальному обсязі потреби в коштах загального фонду, потреба на забезпечення діяльності Департаменту ДВС у складі апарату Мін'юсту окремо **не визначалася**. У цілому потреба підрозділів ДВС у складі ГТУЮ в коштах загального фонду на 2020 рік становила 1 788 230,1 тис. грн (60 відс. загальної потреби ГТУЮ), з яких на оплату праці – 1 442 068,3 тис. грн, інші

поточні видатки – 344 968,6 тис. грн, капітальні видатки – 1 193,2 тис. грн; спеціального – 439 779,3 тис. грн, з яких надходження виконавчого збору – 327 959,1 тис. грн, плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, – 86 190,2 тис. грн, кошти від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів – 25 630 тис. гривень.

При цьому у бюджетному запиті на 2020 рік не підтверджено належними обґрунтуваннями (службові записки структурних підрозділів щодо потреби у заміні окремих компонентів або розширенні інформаційних систем, дефектні акти, висновки комісії про необхідність списання засобів автоматизації тощо) вартість обладнання на суму **217,3 тис. грн**, яке заплановано придбати за загальним фондом бюджету у 2020 році для підрозділів ДВС. Також не обґрунтовано видатків загального фонду на реконструкцію та реставрацію приміщень ГТУЮ (в тому числі відділів ДВС) на загальну суму **975,9 тис. гривень**.

Подібно за рахунок надходжень до спеціального фонду у вигляді виконавчого збору для потреб Департаменту ДВС **без обґрунтувань** заплановано придбати у 2020 році обладнання і предмети довгострокового користування на загальну суму **5 975 тис. грн** (централізовані видатки), у тому числі 100 персональних комп'ютерів (23 тис. грн за од.) – 2300 тис. грн, 200 багатофункціональних пристроїв А4 (18 тис. грн за од.) – 3600 тис. грн та 3 системи охолодження повітря (25 тис. грн за од.) на суму 75 тис. гривень. За рахунок надходжень у вигляді плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, для потреб Департаменту ДВС без обґрунтувань передбачено закупити обладнання і предмети довгострокового користування на загальну суму **390 тис. грн**, у тому числі 8 персональних комп'ютерів (23 тис. грн за од.) – 184 тис. грн, 3 ноутбуки (27 тис. грн за од.) – 81 тис. грн та 8 багатофункціональних пристроїв (15,6 тис. грн за од.) – 125 тис. гривень.

Таким чином, обсяг заявленої Мін'юстом у бюджетному запиті на 2020 рік потреби в коштах без належних обґрунтувань становив **7 558,2 тис. грн** (загальний фонд – 1 193,2 тис. грн, спеціальний фонд – 6 365 тис. грн), **що не узгоджується з вимогами пункту 2.1 Інструкції з підготовки бюджетних запитів**, затвердженої наказом Мінфіну від 06.06.2012 № 687 (далі – Інструкція 687): у бюджетному запиті фактори, що визначаються головним розпорядником самостійно та впливають на обсяг видатків, повинні підтверджуватися відповідними обґрунтуваннями. **Зазначене відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.**

Слід зауважити, що у складі визначених бюджетним запитом на 2020 рік та паспортом бюджетної програми⁹ напрямів використання бюджетних коштів **напряму забезпечення функціонування підрозділів ДВС не виокремлено**. Передбачені бюджетним запитом та паспортом **результативні показники затрат та якості** щодо формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) **недостатньо характеризували обсяги та структуру ресурсів**, які забезпечували виконання

⁹ Затверджено наказом Мін'юсту від 12.02.2020 № 518/5 (з урахуванням змін – у редакції наказу Мін'юсту від 28.12.2020 № 4525/5).

бюджетної програми у цьому напрямі, а також динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми у цій частині. Як наслідок, не забезпечується належного висвітлення негативних чи позитивних тенденцій у відповідній сфері діяльності, а також користі для суспільства від реалізації бюджетної програми. **Зазначене не відповідає пункту 5 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Мінфіну від 10.12.2010 № 1536¹⁰.**

Так, у складі показників затрат зазначений напрям діяльності та використання бюджетних коштів охарактеризовано лише показниками чисельності державних виконавців (5504 од., загальний фонд) та загальної чисельності працівників ДВС, які потребують поліпшення житлових умов (1850 осіб, спеціальний фонд). У складі результативних показників ефективності бюджетний запит та паспорти передбачали показники обсягу коштів за завершеними виконавчими документами на одного державного виконавця (47283,8 тис. грн, загальний фонд), перерахованого виконавчого збору одним державним виконавцем (59,6 тис. грн, загальний та спеціальний фонди), обсягу витрат, стягнутих з боржника на проведення виконавчих дій одним державним виконавцем (15,7 тис. грн, спеціальний фонд). Відповідно, у складі результативних показників якості цей напрям охарактеризовано лише показником частки працівників ДВС, які забезпечені житлом, у загальній кількості працівників, що потребують поліпшення житлових умов (1 відс., спеціальний фонд).

Законом України від 14.11.2019 № 294 «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон 294) призначення загального фонду державного бюджету за КПКВК 3601010 затверджені у сумі **3 511 621,1 тис. грн** (оплата праці – 2 487 878,4 тис. грн, оплата комунальних послуг – 75 833 тис. грн, видатки розвитку – 56 953,4 тис. грн), спеціального фонду – **902 057,6 тис. грн** (оплата праці – 288 838,2 тис. грн, оплата комунальних послуг – 72 696 тис. грн, видатки розвитку – 71 651,6 тис. гривень).

Затверджені на 2020 рік бюджетні призначення за рахунок загального фонду державного бюджету за вказаною бюджетною програмою порівняно з 2019 роком зменшилися на 788,3 тис. грн, з яких оплата праці – на 44 564,1 тис. грн, або 1,8 відс., оплата комунальних послуг – на 124,6 тис. грн, призначення на видатки розвитку у 2019 році у державному бюджеті не затверджувалися. Затверджені на 2020 рік призначення за рахунок спеціального фонду порівняно із 2019 роком збільшилися на 49 863,3 тис. грн, або 5,8 відс., з яких оплата праці – на 11 537,9 тис. грн, або 4,2 відс., оплата комунальних послуг – на 4 558,5 тис. грн, або 6,7 відс.; видатки розвитку зменшилися на 14 347,3 тис. грн, або 16,7 відсотка.

З урахуванням змін, внесених Законом України від 13.04.2020 № 553 до Закону 294, бюджетні призначення загального фонду за вказаною бюджетною програмою **зменшено до 3 451 392,6 тис. грн** (1,7 відс.), зокрема, видатки розвитку майже повністю скорочено (до 28 тис. грн). При цьому бюджетні призначення за рахунок коштів спеціального фонду **збільшилися до 913 244,6 тис. грн** (1,2 відс.).

Із затверджених на 2020 рік початкових бюджетних призначень за загальним

¹⁰ У редакції наказу Мінфіну від 15.06.2015 № 553, зареєстровано в Мін'юсті 27.12.2010 за № 1353/18648.

фондом (3 511 621,1 тис. грн) на здійснення видатків ГТУЮ розподілено 2 571 181,1 тис. грн (73,2 відс. загального обсягу), апарату Мін'юсту – 940 338 тис. грн (26,8 відсотка). При цьому розподіл бюджетних асигнувань на 2020 рік здійснювався **непропорційно та без урахування фактичної потреби в коштах** на забезпечення діяльності відповідних територіальних органів. Якщо в цілому обсяг розподілених коштів становив у середньому 63,1 відс. визначеної Мін'юстом потреби за КПКВК 3601010, то для апарату Мін'юсту розподілено кошти в обсязі 75,6 відс. визначеної потреби, для ГТУЮ ця частка коливалася від 76,7 відс. для ГТУЮ у Житомирській області, 74,9 відс. – у Волинській та 72,4 відс. – у Чернівецькій, 44,9 відс. – у Вінницькій та 48,5 відс. – у Черкаській областях.

Затверджені на 2020 рік бюджетні призначення за рахунок спеціального фонду (902 057,6 тис. грн) розподілено в повному обсязі, у тому числі для апарату Мін'юсту – 172 199,2 тис. грн, ГТУЮ – 729 858,4 тис. грн (на рівні визначеної потреби).

Кошторис апарату Мін'юсту на 2020 рік за КПКВК 3601010 затверджено в обсязі доведених призначень на суму 1 112 537,2 тис. грн, тобто на рівні розподілених для апарату Мін'юсту початкових бюджетних призначень: за рахунок загального фонду – 940 338 тис. грн, спеціального – 172 199,2 тис. гривень. Кошториси ГТУЮ на 2020 рік затверджені на суму 3 301 039,5 тис. грн (загальний фонд – 2 571 181,1 тис. грн, спеціальний – 729 858,4 тис. грн). У складі затверджених на 2020 рік кошторисних асигнувань ГТУЮ, асигнування підрозділів ДВС за рахунок коштів загального фонду становили в цілому 1 045 898,5 тис. грн (40,7 відс.), спеціального – 245 959,1 тис. грн (33,7 відс.). При цьому обумовлена потреба в коштах спеціального фонду на забезпечення діяльності підрозділів ДВС у затверджених кошторисних асигнуваннях на 2020 рік задоволена в повному обсязі.

У зв'язку з ліквідацією територіальних органів Мін'юсту та утворенням міжрегіональних територіальних органів Міністерства (далі – МРУЮ) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2019 № 870 «Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції», у січні 2020 року Мін'юстом здійснено перерозподіл бюджетних призначень та затверджено кошториси восьми новостворених МРУЮ за КПКВК 3601010 на загальну суму 3 275 101,4 тис. грн (загальний фонд – 2 552 502,5 тис. грн, спеціальний – 722 598,9 тис. грн).

У складі затверджених на 2020 рік кошторисних асигнувань МРУЮ, асигнування підрозділів ДВС за рахунок коштів загального фонду становили в цілому 1 059 612,9 тис. грн, спеціального – 243 930,3 тис. грн (табл. 1).

Таблиця 1

**Обсяги затверджених на 2020 рік кошторисних призначень
для підрозділів ДВС МРУЮ за КПКВК 3601010**

тис. грн

Напрями видатків	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Оплата праці	851101,8	79694,1	930795,9
Нарахування на оплату праці	187289,5	17533,0	204822,5
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	206,4	51490,3	51696,7
Оплата послуг (крім комунальних)	970,0	45671,4	46641,4
Відрядження	78,7	1405,8	1484,5
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	15015,6	31092,4	46108,0

Продовження таблиці 1

Напрями видатків	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2,7	18,5	21,2
Інші поточні видатки	556,1	4682,7	5238,8
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	7554,6	7554,6
Капітальне будівництво (придбання) житла	–	3447,4	3447,4
Капітальний ремонт інших об'єктів	–	600,0	600,0
Реставрація пам'яток культури, історії та архітектури	–	740,0	740,0
Всього:	1059612,9	243930,3	1303543,2

Аудитом встановлено, що окремі із включених до проєктів кошторисів МРУЮ на 2020 рік показники видатків підрозділів ДВС за спеціальним фондом в обсязі 7 074,1 тис. грн всупереч вимогам пункту 22 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок 228), належно не підтверджені (переліки і номенклатура, кількість та вартість матеріальних цінностей, які передбачалося придбати для забезпечення діяльності, зокрема обладнання і предмети довгострокового користування), що згідно із пунктом 16 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

Так, без належних обґрунтувань потреби та деталізованих економічних розрахунків затверджені кошторисні асигнування спеціального фонду для таких підрозділів ДВС: Західного МРУЮ (м. Львів) – на закупівлю персональних комп'ютерів (330 тис. грн) та багатофункціональних пристроїв (150 тис. грн); Центрально-Західного МРУЮ (м. Хмельницький) – системних блоків (100 тис. грн), персональних комп'ютерів у комплекті (180 тис. грн), багатофункціональних пристроїв (360 тис. грн) та принтерів (180 тис. грн); Центрального МРУЮ (м. Київ) – комп'ютерів (230,3 тис. грн), автомобілів Renault Duster (920 тис. грн) та багатофункціональних пристроїв (64,8 тис. грн); Східного МРУЮ (м. Харків) – персональних комп'ютерів у комплекті (115 тис. грн), багатофункціональних пристроїв (105 тис. грн) та кондиціонерів (30 тис. грн); Південно-Східного МРУЮ (м. Дніпро) – засобу обліку природного газу (12 тис. грн) та персональних комп'ютерів (810 тис. грн); Південного МРУЮ (м. Одеса) – персональних комп'ютерів у комплекті (1403 тис. грн), багатофункціональних пристроїв (480 тис. грн), кондиціонерів (144 тис. грн), персональних комп'ютерів (120 тис. грн), системного блока (10 тис. грн), багатофункціональних пристроїв і кондиціонерів (340 тис. грн), автомобілів і системних блоків (900 тис. грн), кондиціонерів (90 тис. грн).

З урахуванням змін, внесених до кошторису Мін'юсту за КПКВК 3601010, кошторисні призначення загального фонду за вказаною бюджетною програмою протягом 2020 року зменшилися до 3 475 679,7 тис. грн (на 35 941,4 тис. грн, або на 1 відс.). Касові видатки за КПКВК 3601010 за 2020 рік становили 3 432 078,1 тис. грн, або 98,7 відс. затверджених асигнувань (табл. 2).

**Дані про виконання кошторису Мін'юсту
за КПКВК 3601010 упродовж 2020 року (загальний фонд)**

тис. грн

Напрями видатків	Затверджено на рік			Касові видатки
	початково	зі змінами	відхилення	
Оплата праці	2487878,4	2511326,9	+23448,5	2502374,7
Нарахування на оплату праці	547333,3	550853,8	+3520,5	541735,9
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	22852,5	27778,0	+4925,5	25265,4
Оплата послуг (крім комунальних)	306819,0	310281,0	+3462,0	307212,4
Відрядження	5101,4	1670,5	-3430,9	1232,7
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	75833,0	64707,6	-11125,4	48517,1
Окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	72,4	156,2	+83,8	138,8
Інші поточні видатки	8777,7	8877,7	+100,0	5573,0
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	36753,4	28,0	-36725,4	27,9
Капітальний ремонт інших об'єктів	7700,0	–	-7700,0	–
Реконструкція та реставрація інших об'єктів	12500,0	–	-12500,0	–
Всього:	3511621,1	3475679,7	-35941,4	3432078,1

Як свідчать дані табл. 2, при загальному зменшенні обсягу затверджених кошторисних призначень Мін'юсту за КПКВК 3601010 протягом 2020 року на 35 941,4 тис. грн (1 відс.), затверджені з урахуванням змін видатки на оплату праці збільшилися порівняно з початково затвердженими обсягами на 23 448,5 тис. грн (0,9 відс.), нарахування на оплату праці – на 3 520,5 тис. грн (0,6 відс.), придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – на 4 925,5 тис. грн (21,6 відс.), оплата послуг (крім комунальних) – на 3 462 тис. грн (1,1 відс.), окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку, – на 83,8 тис. грн (у 2,2 раза), інші поточні видатки – на 100 тис. грн (1,1 відс.). При цьому частка використання коштів на оплату праці при збільшенні призначень на вказані цілі становила **99,6 відс.**, нарахування на оплату праці – **98,3 відс.**, придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – **91 відс.**, окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку, – **53,7 відс.**, інші поточні видатки – **62,8 відсотка**. Навіть при скороченні кошторисних призначень на відрядження втричі, касові видатки за цим напрямом становили **лише 73,8 відс. затверджених з урахуванням змін призначень**, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – **75 відсотків**.

Зазначене свідчить про недостатню обґрунтованість показників видатків, включених до кошторису Мін'юсту за КПКВК 3601010 на 2020 рік, а утворення залишків неосвоєних асигнувань – 43 601,6 тис. грн, що повернуті до державного бюджету, – про неефективне управління бюджетними коштами. При цьому видатки на забезпечення діяльності підрозділів ДВС у складі видатків Мін'юсту окремо не виділялися, що унеможливило всебічне дослідження питання їх обґрунтованості, а також ефективності та результативності використання в межах визначеного предмета аудиту.

У структурі надходжень спеціального фонду Мін'юсту надходження у вигляді плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, становили 609 961,7 тис. грн (при затверджених кошторисом 526 498,8 тис. грн), від оренди майна бюджетних установ – 461,1 тис. грн (304,5 тис. грн), від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого

майна) – 241,3 тис. грн (159,1 тис. грн). Надходження від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів становили 27 155,8 тис. грн (36 366,5 тис. грн), інші надходження – 429 282,5 тис. грн (546 093 тис. грн). Упродовж 2020 року касові видатки апарату Мін'юсту за рахунок коштів спеціального фонду становили в цілому 991 847,5 тис. грн при затверджених кошторисом з урахуванням змін 1 225 927 тис. гривень.

На 2021 рік доведений Мінфіном граничний обсяг видатків загального фонду за КПКВК 3601010 становив **3 451 364,6 тис грн** (з них на оплату праці – 2 487 878,4 тис. грн), що на 24 315,1 тис. грн (0,7 відс.) менше затверджених на 2020 рік призначень (3 475 679,7 тис. грн). Згідно з розподілом видатків у межах доведеного граничного обсягу для забезпечення діяльності апарату Мін'юсту у 2021 року заплановано **972 632,8 тис. грн** (27,4 відс. загального обсягу), МРУЮ – **2 574 821 тис. грн** (72,6 відс.). При цьому передбачені видатки забезпечували потребу в середньому на 82 відс., визначена Мін'юстом додаткова потреба в коштах загального фонду становила **7 482 017,1 тис. грн**, у тому числі на оплату праці – 198 840,9 тис. грн, нарахування на оплату праці – 43 744,9 тис. грн, інші поточні видатки – 339 907 тис. грн, капітальні видатки – 165 724,3 тис. гривень.

За рахунок надходжень до спеціального фонду у 2021 році передбачено видатки апарату Мін'юсту на суму 87 645 тис. грн, з яких на оплату праці з нарахуваннями – 40 016 тис. грн (45,7 відс. загального обсягу), інші поточні видатки – 47 239 тис. грн, капітальні видатки – 390 тис. гривень. Видатки МРУЮ за рахунок коштів спеціального фонду заплановані на суму **338 031,4 тис. грн**, з яких капітальні видатки на придбання обладнання і предметів довгострокового користування – **10 969,2 тис. грн**, капітальний ремонт інших об'єктів – **1 003 тис. гривень**. При цьому, як і в бюджетному запиті на 2020 рік, **необхідність здійснення у 2021 році запланованих капітальних видатків за рахунок коштів спеціального фонду не підтверджена належними обґрунтуваннями щодо необхідності закупівлі відповідного обладнання або ремонтів.**

Зокрема, **за рахунок надходжень у вигляді виконавчого збору для потреб Департаменту ДВС без обґрунтувань** передбачено закупити у 2021 році обладнання і предмети довгострокового користування на загальну суму **24 672 тис. грн (централізовані видатки)**, у тому числі 50 легкових автомобілів (17 500 тис. грн), 215 персональних комп'ютерів (4 945 тис. грн), 2 вебкамери з картою охоплення (120 тис. грн), відеокамера у комплекті зі штативом та мікрофоном (68 тис. грн), дизельний генератор (2 000 тис. грн) та 2 спліт-системи (39 тис. грн). **За рахунок надходжень у вигляді плати за послуги**, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, для потреб Департаменту ДВС без обґрунтувань передбачено закупівлю обладнання і предметів довгострокового користування на загальну суму 590 тис. грн, у тому числі 8 персональних комп'ютерів (184 тис. грн), 3 ноутбуки (81 тис. грн) та 7 багатофункціональних пристроїв (125 тис. грн).

Таким чином, обсяг заявленої Мін'юстом у бюджетному запиті на 2021 рік потреби в коштах спеціального фонду без належних обґрунтувань становив **36 644,2 тис. грн**, що не узгоджується з вимогами пункту 2.1 Інструкції 687 та відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

Загальна потреба підрозділів ДВС МРУЮ за КПКВК 3601010 за рахунок коштів

загального фонду на 2021 рік становила **1 918 566,3 тис. грн (43,4 відс. загальної потреби МРУЮ)**, у тому числі на оплату праці з нарахуваннями – 1 895 741,9 тис. грн, інші поточні видатки – 22 824,4 тис. гривень. Планових видатків капітального характеру розрахунками до бюджетного запиту на 2021 рік у МРУЮ не передбачалося.

Слід зауважити, що у бюджетному запиті на 2021 рік у складі завдань бюджетної програми виокремлено завдання – розбудова системи виконання судових рішень та рішень інших органів, побудова швидких та ефективних процесів виконання рішень. Водночас у складі визначених бюджетним запитом на 2021 рік та паспортом напрямів використання бюджетних коштів **окремо не виділявся напрям забезпечення функціонування підрозділів ДВС**. При цьому результативні показники затрат та якості щодо формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) **недостатньо характеризували обсяги та структуру ресурсів**, які забезпечували виконання бюджетної програми у цьому напрямі, а також **динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми у цій частині**.

Законом України від 15.12.2020 № 1082 «Про Державний бюджет України на 2021 рік» бюджетні призначення за КПКВК 3601010 за **рахунок загального фонду** затверджені початково у сумі **3 547 514,5 тис. грн** (оплата праці – 2 493 524,3 тис. грн, оплата комунальних послуг – 74 180,4 тис. грн, видатки розвитку – 30 079,6 тис. грн), **спеціального** – 1 166 340,2 тис. грн (оплата праці – 429 355,1 тис. грн, оплата комунальних послуг – 70 352,2 тис. грн, видатки розвитку – 60 943,4 тис. грн). Зміни до обсягів бюджетних призначень за вказаною бюджетною програмою протягом I півріччя 2021 року не вносилися.

Аудитом встановлено, що із затверджених на 2021 рік початкових бюджетних призначень загального фонду (3 547 514,5 тис. грн) на здійснення видатків МРУЮ розподілено **2 576 399,7 тис. грн (72,6 відс.)**, апарату Мін'юсту – **940 338 тис. грн (27,4 відс.)**. При цьому, як і у 2020 році, розподіл бюджетних асигнувань на 2021 рік здійснювався **непропорційно та без урахування фактичної потреби в коштах** на забезпечення діяльності відповідних територіальних органів. Так, якщо в цілому обсяг розподілених коштів становив у середньому **63,3 відс.** визначеної Мін'юстом потреби в коштах за КПКВК 3601010, то для апарату **Міністерства розподілено кошти в обсязі 81,8 відс.**, для МРУЮ ця частка коливалася **від 72,6 відс.** для Західного МРУЮ до **53,2 відс.** для Південно-Східного МРУЮ, **53,1 відс.** для Центрально-Західного МРУЮ та **51,4 відс.** для Південного МРУЮ.

Затверджені на 2021 рік бюджетні призначення за рахунок спеціального фонду (1 166 340,2 тис. грн) розподілені у повному обсязі, у тому числі для апарату Мін'юсту – 181 066,7 тис. грн, МРУЮ – 985 273,5 тис. гривень.

Кошторис апарату Мін'юсту на 2021 рік за КПКВК 3601010 затверджено на суму 1 152 129,9 тис. грн: за загальним фондом – 971 063,2 тис. грн, спеціальним – 181 066,7 тис. гривень. Кошторисні асигнування МРУЮ на 2021 рік затверджені в цілому на суму 3 561 673,2 тис. грн (загальний фонд – 2 576 399,7 тис. грн, спеціальний – 985 273,5 тис. грн). У складі затверджених на 2021 рік кошторисних асигнувань МРУЮ **асигнування підрозділів ДВС за рахунок коштів загального фонду становили в цілому 1 069 769,8 тис. грн (41,5 відс.)**, спеціального – **338 031,4 тис. грн (34,3 відс.)**. При цьому визначена потреба в коштах спеціального фонду на

забезпечення діяльності підрозділів ДВС у затверджених кошторисних призначеннях на 2021 рік задоволена в повному обсязі (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяги початково затверджених на 2021 рік кошторисних асигнувань підрозділів ДВС МРУЮ за КПКВК 3601010

тис. грн

Напрями видатків	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Оплата праці	862685,2	124613,7	987298,9
Нарахування на оплату праці	189790,6	27415,0	217205,6
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	100,8	78791,7	78892,5
Оплата послуг (крім комунальних)	243,5	54186,6	54430,1
Відрядження	16,8	1685,6	1702,4
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	16510,7	33157,6	49668,3
Окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	–	449,9	449,9
Інші поточні видатки	422,4	5759,1	6181,5
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	10969,2	10969,2
Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів	–	400,0	400,0
Капітальний ремонт інших об'єктів	–	603,0	603,0
Всього:	1069769,8	338031,4	1407801,2

При цьому, як і у 2020 році, окремі включені до кошторисів як апарату Мін'юсту, так і МРУЮ на 2021 рік показники видатків належно не підтверджені обґрунтуваннями (службові записки структурних підрозділів щодо потреби у заміні окремих компонентів або розширенні інформаційних систем, дефектні акти, висновки комісії про необхідність списання засобів автоматизації тощо), зокрема переліками і номенклатурою, кількістю та вартістю матеріальних цінностей, які передбачалося придбати для потреб апарату Мін'юсту.

Так, без належних обґрунтувань у складі видатків підрозділів ДВС МРУЮ кошторисом Південно-Західного МРУЮ передбачалися видатки спеціального фонду на закупівлю ноутбуків на суму 883,4 тис. грн, Центрально-Західного МРУЮ – ноутбуків на суму 250 тис. грн, Центрального МРУЮ – ноутбуків на суму 476,3 тис. грн, кондиціонерів – 168,5 тис. грн та автомобілів Renault Duster – 2 880 тис. грн, Північно-Східного МРУЮ – багатофункціональних пристроїв на суму 605 тис. грн, Південно-Східного МРУЮ – багатофункціональних пристроїв на суму 42 тис. грн та легкових автомобілів – 706 тис. грн, Південного МРУЮ – ноутбуків на суму 1 608 тис. грн, кондиціонерів – 275 тис. грн та автомобілів – 2 325 тис. грн, Східного МРУЮ – автомобілів на суму 750 тис. гривень.

Крім того, встановлено факти підтвердження деталізованими економічними розрахунками, як і у 2020 році, кошторисних призначень лише на суми, що менші затверджених кошторисних призначень за відповідними напрямками видатків.

Так, кошторисом на 2021 рік Центрально-Західного МРУЮ затверджено призначення спеціального фонду в цілому на суму 98 516,7 тис. грн, з яких на придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – 23 694,2 тис. гривень. Водночас доданими МРУЮ розрахунками до проекту вказаного кошторису, який затверджено Мін'юстом, підтверджено видатки на придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю лише на 23 685,1 тис. грн, тобто на 9,1 тис. грн менше. До кошторисних призначень на інші поточні видатки надано розрахунків на 489,2 тис. грн, хоча кошторисом призначення спеціального фонду на вказані цілі затверджено у сумі

546,8 тис. грн, тобто на 57,6 тис. грн більше. Отже, до кошторисних призначень **Центрально-Західного МРЮЮ** включено не підтверджені розрахунками видатки спеціального фонду на суму **66,7 тис. гривень**.

Подібно до кошторисних призначень Південно-Східного МРЮЮ включено не підтверджені розрахунками видатки спеціального фонду на суму **41,2 тис. гривень**.

Отже, включені до кошторисів МРЮЮ на 2021 рік показники видатків підрозділів ДВС за спеціальним фондом в обсязі **11 035,9 тис. грн** всупереч вимогам пункту 29 Порядку 228 належно не підтверджені обґрунтуваннями (службові записки структурних підрозділів щодо потреби у заміні окремих компонентів або розширенні інформаційних систем, дефектні акти, висновки комісії про необхідність списання засобів автоматизації тощо), зокрема переліками і номенклатурою, кількістю та вартістю матеріальних цінностей, які передбачалося придбати для забезпечення діяльності, у тому числі обладнання і предмети довгострокового користування, що згідно із пунктом 16 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

З урахуванням змін, внесених станом на 01.07.2021 до кошторису видатків Мін'юсту за КПКВК 3601010, кошторисні призначення за загальним фондом збільшилися до 3 566 824,3 тис. грн (на 19 361,4 тис. грн, або 0,5 відс.). Касові видатки становили 1 529 429,4 тис. грн, або 42,9 відс. затверджених асигнувань на рік (табл. 4).

Таблиця 4

**Дані про виконання кошторису Мін'юсту за КПКВК 3601010
за I півріччя 2021 року (загальний фонд)**

тис. грн

Напрями видатків	Затверджено на рік			Касові видатки
	початково	зі змінами	відхилення	
Оплата праці	2493524,3	2509351,8	+15827,5	1103491,4
Нарахування на оплату праці	548575,4	552057,7	+3482,3	243018,4
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	22871,7	22871,7	–	4170,8
Оплата послуг (крім комунальних)	367634,7	367634,7	–	150299,8
Відрядження	1798,3	1798,3	–	658,3
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	74180,4	74180,4	–	25106,6
Окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	72,4	72,4	–	5,1
Інші поточні видатки	8726,1	8777,7	+51,6	2679,0
Капітальний ремонт інших об'єктів	17179,6	13211,6	-3968,0	–
Реконструкція та реставрація	12900,0	16868,0	+3968,0	–
Всього	3547462,9	3566824,3	+19361,4	1529429,4

Як вже зазначалося, видатки на забезпечення діяльності Департаменту ДВС у складі видатків Мін'юсту не виокремлювалися, що **унеможливиює всебічне дослідження** питання обґрунтованості їх планування, а також ефективності та результативності використання в межах предмета аудиту.

Упродовж I півріччя 2021 року касові видатки Мін'юсту за спеціальним фондом становили в цілому 393 513,1 тис. грн при затверджених кошторисом з урахуванням змін 1 168 435 тис. грн, у тому числі на оплату праці з нарахуваннями – 204 748,7 тис. грн (39,1 відс. затвердженого обсягу), інші поточні видатки – 218 540,8 тис. грн (32,1 відс.), капітальні видатки – 4 745,2 тис. грн (8,3 відс.).

Упродовж 2020 року та станом на 01.07.2021 дебіторська заборгованість за видатками Мін'юсту за коштами загального фонду збільшилася з 1 335,7 тис. грн до

1 656,9 тис. грн (на 24 відс), кредиторська – з 5 378,8 тис. грн до 31 535,8 тис. грн (що у 5,9 раза). Дебіторська заборгованість за видатками спеціального фонду за цей період збільшилася з 12 017,9 тис. грн до 12 136,7 тис. грн (на 1 відс.), кредиторська – з 3 248,3 тис. грн до 11 981,8 тис. грн (що у 3,7 раза).

Невиокремлення як напряму використання коштів державного бюджету напряму забезпечення діяльності органів ДВС **унеможлиблює здійснення об'єктивного аналізу** обсягів заборгованості, яка виникла за розрахунками на вказані цілі, а також причин утворення та шляхів погашення.

Таким чином, Мін'юстом не забезпечено достатньо обґрунтованого планування видатків державного бюджету на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). Без таких обґрунтувань для забезпечення діяльності підрозділів ДВС у складі апарату Мін'юсту та регіональних органів юстиції заплановано видатків на закупівлю обладнання і предметів довгостроково користування на загальну суму **45 641,8 тис. грн** (на 2020 рік – 13 049,1 тис. грн, на 2021 рік – 32 592,7 тис. грн). До кошторисів територіальних органів юстиції на **2020–2021 роки включено не підтверджені розрахунками призначення на загальну суму 220,1 тис. грн** (на 2020 рік – 112,2 тис. грн, на 2021 рік – 107,9 тис. грн).

Затверджені у бюджетних запитах і паспортах бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері юстиції» результативні показники затрат та якості щодо формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) недостатньо характеризують обсяги та структуру ресурсів, які забезпечують виконання бюджетної програми у цьому напрямі, а також динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми у цій частині.

3.1. Оцінка обґрунтованості планування та затвердження видатків на оплату праці, аналіз видатків

На початку 2020 року чисельність Департаменту ДВС, який утворено у складі апарату Мін'юсту, становила **89 шт. одиниць**.

Згідно зі змінами структури апарату Мін'юсту у квітні 2020 року (наказ Мін'юсту від 15.04.2020 № 1496/к) чисельність працівників Департаменту ДВС зменшено на 2 шт. од. (до 87 шт. од.).

У вересні 2020 року загальна чисельність працівників Департаменту ДВС збільшилася до **95 посад** за рахунок утворення у його структурі відділу правового забезпечення.

На 01.01.2020 штатна чисельність працівників Департаменту ДВС становила 89 шт. од., фактична – 69 осіб (з них 9 осіб перебували у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, 1 – у відпустці без збереження заробітної плати для догляду за дитиною, яка потребує домашнього догляду), на 01.01.2021 – відповідно 95 шт. од. та 84 особи (з них 8 осіб перебували у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, 1 – у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку).

Посадові оклади державних службовців Департаменту ДВС на 2020 рік встановлено відповідно до Схеми посадових окладів на посадах державної служби

з урахуванням категорій, підкатегорій та рівнів державних органів у 2020 році, затвердженої Постановою 15.

Постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2019 № 870 «Деякі питання територіальних органів Міністерства юстиції України» ліквідовано як юридичних осіб публічного права територіальні органи Міністерства юстиції (27 од.) та утворено як юридичних осіб публічного права 8 міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту.

Таким чином, у 2020 році загальна штатна чисельність працівників органів ДВС становила 7 954 шт. одиниці.

Із загальної штатної чисельності працівників органів ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту 7 865 шт. од., штатна чисельність державних виконавців на 01.01.2020 становила 5 445 шт. од., у тому числі державних виконавців управлінь забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту (обласний рівень) – 220 шт. од., державних виконавців відділів ДВС у районах і містах міжрегіональних управлінь Мін'юсту (районний рівень) – 5225 шт. одиниць. Станом на 01.01.2021 загальна чисельність працівників органів ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту зменшилася на 6 шт. од, у тому числі державних виконавців – на 5 шт. од. до 5440 шт. од., за рахунок зменшення чисельності державних виконавців управлінь забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту (обласний рівень) на одну шт. од. (до 219 шт. од.) та чисельності державних виконавців відділів ДВС у районах і містах міжрегіональних управлінь Мін'юсту (районний рівень) на 4 шт. од. (до 5221 шт. од.) (табл. 5)

Таблиця 5

Чисельність працівників в органах державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Мін'юсту у 2020 році

Показник	Управління забезпечення примусового виконання рішень		Відділи державної виконавчої служби в областях		Разом	
	всього	у т.ч. державних виконавців	всього	у т.ч. державних виконавців	всього	у т.ч. державних виконавців
Кількість штатних одиниць, станом на:						
01.01.2020	646	220	7219	5225	7865	5445
01.01.2021	646	219	7213	5221	7859	5440
відхилення	-	-1	-6	-4	-6	-5
Кількість вакантних посад, станом на:						
31.12.2020	77	36	958,5	839	1035,5	875
Середньооблікова чисельність працівників						
2020 рік	560	173	6592	4541	7152	4714

Станом на 31.12.2020 в органах ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту 13,2 відс. посад були вакантними, у чому числі 16,1 відс. посад державних виконавців.

Середньооблікова чисельність працівників органів ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту у 2020 році становила 7 152 осіб, у тому числі державних виконавців – 4 714 осіб.

Потреба у коштах органів ДВС на оплату праці визначалася у складі видатків за КПКВК 3601010.

Згідно з розрахунком до бюджетного запиту на 2020 рік Мін'юсту за КПКВК 3601010 розрахунок обсягу видатків на оплату праці за рахунок коштів загального фонду працівникам Міністерства здійснювався виходячи з чисельності

працівників Мін'юсту – 1 167 шт. од. (фонд оплати праці працівників апарату Мін'юсту обраховано у сумі 420 120 тис. грн).

Планові видатки на оплату праці працівників Департаменту ДВС включено у планові видатки на оплату праці інших працівників Міністерства.

У порушення вимог пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого Постановою № 15, доведений Мінфіном граничний обсяг видатків на оплату праці Мін'юсту дав змогу включити в розрахунок до бюджетного запиту на 2020 рік на оплату праці надбавку за інтенсивність праці (75 420 тис. грн) та надбавку за виконання особливо важливої роботи (16 825 тис. грн), які керівник державної служби в державному органі має право встановлювати державним службовцям **у межах економії фонду оплати праці.**

Включення стимулюючих надбавок при плануванні фонду оплати інших працівників Міністерства на 2020 рік спричинило його завищення на 92 245 тис. гривень.

З урахуванням двох стимулюючих надбавок: за інтенсивність праці у розмірі 45 відс. посадового окладу та за виконання особливо важливої роботи – 10 відс. посадового окладу, а також премії – 20 відс. посадового окладу, надбавки за вислугу років – 33 відс. посадового окладу, планова місячна заробітна плата працівника апарату Мін'юсту, в тому числі працівника Департаменту ДВС, у 2020 році становила 29,9 тис. гривень.

Подібне включення двох стимулюючих надбавок при плануванні **фонду оплати працівників територіальних органів ДВС** (194 шт. од. управлінь – 5 281,8 тис. грн, 1 094 шт. од. спеціалістів відділів – 22 585,8 тис. грн та 5 288 шт. од. державних виконавців відділів – 113 694,1 тис. грн) на 2020 рік **спричинило завищення на 141 561,7 тис. гривень.**

Отже, під час визначення фонду оплати праці у бюджетному запиті на 2020 рік Мін'юстом **порушено вимоги пунктів 2.1, 2.3 розділу II Інструкції 687, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.**

Середня заробітна плата спеціаліста територіального підрозділу ДВС на 2020 рік у розрахунку до бюджетного запиту планувалася у розмірі 12,9 тис. грн для працівників управлінь, 10,5 тис. грн – державного виконавця, 8 тис. грн – технічного персоналу.

Згідно з розрахунком до кошторису на 2020 рік (апарат Мін'юсту) за КПКВК 3601010 обсяг видатків на оплату праці за рахунок коштів загального фонду обраховано у сумі 467 985,3 тис. грн, а саме: для керівництва Мін'юсту – 9 од. – 4380,6 тис. грн, фахівців з питань реформ – 47 од. – 9970,8 тис. грн, інших працівників Міністерства – 1465 од., у тому числі працівників Департаменту ДВС – 453 633, 9 тис. гривень.

Розрахунок проводився з урахуванням граничної чисельності працівників Мін'юсту у кількості 1521 од., при цьому штатним розписом на 2020 рік затверджено 1156 шт. од., або на 365 од. менше, тобто створено резерв у кількості 365 осіб.

Створення резерву чисельності працівників апарату Мін'юсту зумовило штучну економію фонду оплати праці у 2020 році вже на етапі планування у сумі 113 021,4 тис. гривень.

У порушення вимог пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого Постановою 15, в розрахунок до кошторису на 2020 рік включено надбавки за інтенсивність праці та за виконання особливо важливої роботи. **Зазначене спричинило завищення фонду оплати ще на 95 268 тис. гривень.**

З урахуванням двох стимулюючих надбавок: за інтенсивність праці у розмірі 45 відс. посадового окладу та за виконання особливо важливої роботи – 6 відс. посадового окладу, а також премії – 20 відс. посадового окладу, надбавки за вислугу років – 33 відс. посадового окладу, розрахункова місячна заробітна плата працівника Департаменту ДВС у 2020 році становила 22,1 тис. гривень.

Порівняно із бюджетним запитом на 2020 рік середньомісячна заробітна плата у розрахунку до кошторису зменшилася на 7,8 тис. грн (з 29,9 до 22,1 тис. грн) у зв'язку з включенням у розрахунок до бюджетного запиту 1156 шт. од., а до кошторису – 1521 одиниці.

За рахунок надходжень спеціального фонду за кодом доходів 22070000 «Виконавчий збір» за КЕКВ 2111 як у бюджетному запиті, так і розрахунку до кошторису на 2020 рік, планувалися видатки для виплати винагороди державним виконавцям Департаменту ДВС у сумі 20 000 тис. грн з розрахунку виконання 328 рішень зобов'язального характеру вартістю 3842 грн (2 розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб (1921 грн)) на суму 1260,2 тис. грн з ПДВ, середньої винагороди за виконання рішень майнового характеру з розрахунку здійснення 431 виконавчого провадження та вартості такого провадження у розмірі 25 652 грн на суму 11 055,8 тис. грн, максимальної винагороди за виконання рішень майнового характеру з розрахунку здійснення 20 виконавчих проваджень та вартості такого провадження у розмірі 38 4200 грн на суму 7 684 тис. гривень.

У розрахунку видатків до бюджетного запиту на 2020 рік винагорода державним виконавцям міжрегіональних територіальних органів ДВС планувалася у сумі 79 704,6 тис. гривень.

Обсяг використаних коштів у 2020 році загального та спеціального фондів на оплату праці працівників Департаменту ДВС відображено у складі видатків на оплату працівників апарату Мін'юсту за КПКВК 3601010 (табл. 6).

Таблиця 6

Дані щодо використання коштів загального та спеціального фондів на оплату праці працівників Мін'юсту за КПКВК 3601010 у 2020 році

тис. грн

КЕКВ	Загальний фонд			Спеціальний фонд*		
	затверджено		касові видатки	затверджено		касові видатки
	початково	зі змінами		початково	зі змінами	
всього за КПКВК 3601010						
2111	2487878,4	2511326,9	2502374,7	-	132976,6	117850,5
2120	547333,3	550853,8	541735,9	-	27995,8	18860,3
Разом	3035211,7	3062180,7	3044110,6	-	160972,4	136710,8
у тому числі апарат Мін'юсту						
2111	467985,3	491433,8	482520,9	20000,0	26000,0	19240,8
2120	102956,8	104570,1	98455,8	4400,0	5720,0	1223,3
Разом	570942,1	596003,9	580976,7	24400,0	31720,0	20464,1

* відповідно до Звіту про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду за 2020 рік (ф.№4-3д) за КПКВК 3601010.

Збільшення обсягу видатків на оплату праці працівників Мін'юсту у 2020 році пов'язано із виділенням коштів на оплату праці з нарахуваннями на суму 28 607,2 тис. грн (КЕКВ 2111 – 23 448,5 тис. грн, КЕКВ 2120 – 5 158,7 тис. грн) фахівцям з питань реформ апарату Мін'юсту (розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 223-р).

Згідно з даними Мін'юсту серед підрозділів ДВС міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту у 2020 році найвищий рівень фактичної середньої заробітної плати спостерігався у Східному міжрегіональному управлінні – 16,7 тис. грн на місяць, найнижчий – у Центрально-Західному – 11,4 тис. грн на місяць (табл. 7).

Таблиця 7

**Планова та фактична середньомісячна зарплата працівників
органів ДВС у 2020 році**

тис. грн

Підрозділ	Середня заробітна плата* у 2020 році		
	планова	фактична	+; -
Департамент державної виконавчої служби	50,8	62,8	+12,0
Підрозділи ДВС міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту			
Східне	15,3	16,7	+1,4
обласний рівень	20,8	22,3	+1,5
районний рівень	9,8	11,1	+1,3
Південне	9,0	13,4	+4,4
обласний рівень	9,8	16,0	+6,2
районний рівень	8,1	10,8	+2,7
Південно-Східне	11,2	12,2	+1,0
обласний рівень	18,7	23,6	+4,9
районний рівень	10,7	11,5	+0,8
Північно-Східне	11,6	12,3	+0,7
обласний рівень	18,0	20,4	+2,4
районний рівень	11,0	11,6	+0,6
Центральне	10,4	11,5	+1,1
обласний рівень	12,5	15,8	+3,3
районний рівень	10,2	11,1	+0,9
Центрально-Західне	11,0	11,4	+0,4
обласний рівень	13,6	14,2	+0,6
районний рівень	8,4	8,7	+0,3
Південно-Західне	11,6	11,9	+0,3
обласний рівень	14,0	14,5	+0,5
районний рівень	11,3	11,8	+0,5
Західне	11,5	13,1	+1,6
обласний рівень	17,2	19,2	+2,0
районний рівень	10,9	12,5	+1,6

*з урахуванням винагороди.

Фактична середня заробітна плата працівника Департаменту ДВС (з урахуванням винагороди) становила 62,8 тис. грн на місяць, що на 12 тис. грн більше планової (50,8 тис. грн на місяць). Без урахування винагороди фактична середня заробітна плата працівника Департаменту ДВС у 2020 році на 12,3 тис. грн перевищувала планову (38,2 тис. грн та 25,9 тис. гривень).

Розмір середньомісячної заробітної плати працівників Департаменту ДВС у 2020 році залежав головним чином від встановлених надбавок та винагороди.

Штучно створена економія коштів на оплату праці працівників апарату Мін'юсту у 2020 році, за розрахунками, у сумі 113 021,4 тис. грн дозволила, вже починаючи з січня 2020 року, встановлювати надбавку за інтенсивність працівникам Департаменту ДВС у розмірі до 200 відс. посадового окладу (керівникам – в основному 200 відс., іншим працівникам – до 175 відс. посадового окладу) з подальшим збільшенням в кінці року до 400 відс. посадового окладу

більшості працівникам Департаменту ДВС. Надбавка за виконання особливо важливої роботи встановлювалася в основному керівним працівникам у розмірі до 50 відс. посадового окладу (табл. 8).

Таблиця 8

**Фактична середньомісячна заробітна плата працівників
Департаменту ДВС за окремими категоріями посад у 2020 році**

Посада	Надбавки, відс.				Премія, відс. до посадового окладу	Винагорода, тис. грн	Середній розмір заробітної плати на місяць
	за вислугу років	за ОВР*	за інтен- сивність	за роботу в умовах режимних обмежень			
Директор департаменту	3	50,0	236,4	14,4	21,9	1624,2	218,3/83,0
Заступник директора департаменту	50,0	50,0	244,7	-	22,0	812,1	142,4/74,7
Начальник управління	50,0	50,0	244,1	-	20,9	-	77,6
Начальник відділу	50,0	39,5	238,2	-	21,5	-	66,4
Завідувач сектору	42,0	-	154,5	-	23,2	-	45,3
Головний державний виконавець	36,0	-	10,0	-	22,1	1496,2	145,8/21,1
Старший державний виконавець	48,0	-	77,3	-	21,6	1081,8	114,3/24,2
Державний виконавець	12,0	-	10,0	-	22,2	2316,1	206,2/13,2
Головний спеціаліст	30,0	-	151,4	-	21,8	-	37,9
Провідний спеціаліст	50,0	-	125,0	-	21,6	-	26,7

* надбавка за виконання особливо важливої роботи

Так, розмір середньомісячної заробітної плати головного державного виконавця з урахуванням винагороди у сумі 1496,2 тис. грн становила 145,8 тис. грн, без винагороди – 21,1 тис. гривень.

Водночас середньомісячна заробітна плата головного спеціаліста Департаменту ДВС (при рівних з головним державним виконавцем посадових окладах, майже на одному рівні встановленій премії та вислугі років) становила 37,9 тис. грн, або у 1,8 раза більше за рахунок надбавки за інтенсивність у розмірі 151,4 відс. посадового окладу проти 10 відс. у головного державного виконавця.

На розмір середньої заробітної плати у 2020 році працівників Мін'юсту впливала також премія за результатами щорічного оцінювання службової діяльності у розмірі 123 відс. посадового окладу державних службовців. Серед працівників Департаменту ДВС, які отримали відмінну оцінку за результатами щорічного оцінювання у 2020 році, державних виконавців немає, що вплинуло, відповідно, на розмір їх заробітної плати за рахунок коштів загального фонду.

У I півріччі 2021 року чисельність працівників Департаменту ДВС відповідно до структури апарату Мін'юсту становила 95 посад.

Штатний розпис на 2021 рік апарату Мін'юсту затверджено у кількості 1162 шт. од., у тому числі Департаменту ДВС – 95 шт. одиниць.

Посадові оклади державних службовців Департаменту ДВС на 2021 рік встановлено відповідно до Схеми посадових окладів на посадах державної служби з урахуванням категорій, підкатегорій та рівнів державних органів у 2021 році, затвердженої Постановою 15.

Фактична чисельність працівників Департаменту ДВС на 01.07.2021 становила 83 особи.

Змін до структури та штатної чисельності Департаменту ДВС у I півріччі 2021 року не вносилося.

Згідно з штатними розписами на I півріччя 2021 року штатна чисельність працівників відділів міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту становила 7 213 шт. од., управлінь забезпечення примусового виконання рішень в областях – 646 шт. одиниць.

Таким чином, у I півріччі 2021 року загальна штатна чисельність працівників органів ДВС становила 7 954 шт. одиниць.

Із загальної штатної чисельності працівників органів ДВС 7 859 шт. од., штатна чисельність державних виконавців на 01.07.2021 становила 5 440 шт. од., у тому числі державних виконавців управлінь забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту (обласний рівень) – 218 шт. од., державних виконавців відділів ДВС у районах і містах міжрегіональних управлінь Мін'юсту (районний рівень) – 5 221 шт. одиниця. Порівняно з початком року станом на 01.07.2021 загальна чисельність державних виконавців зменшилася на одну шт. од. за рахунок зменшення чисельності державних виконавців управлінь забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Мін'юсту (обласний рівень) (табл. 9).

Таблиця 9

**Чисельність працівників в органах ДВС
міжрегіональних управлінь Мін'юсту у I півріччі 2021 року**

Показник	Управління забезпечення примусового виконання рішень		Відділи державної виконавчої служби в областях		Разом	
	всього	у т. ч. державних виконавців	всього	у т. ч. державних виконавців	всього	у т. ч. державних виконавців
К-ть штатних одиниць, станом на:						
01.01.2021	646	219	7213	5221	7859	5440
01.07.2021	646	218	7213	5221	7859	5439
відхилення	-	-1	-	-	-	-1
К-ть вакантних посад, станом на:						
01.07.2021	87	43	1107,5	974	1194,5	1017
Середньооблікова чисельність працівників						
I півріччя 2021 р.	561	173	6425	4463	6986	4636

Станом на 01.07.2021 в органах ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту 15,2 відс. посад були вакантними, у тому числі 18,7 відс. посад державних виконавців. Порівняно з початком року кількість вакантних посад в органах ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту в цілому збільшилася на 159 од. (з 1 035,5 до 1 194,5 од.), у тому числі державних виконавців – на 142 од. (з 875 до 1 017 од.).

Середньооблікова чисельність працівників органів ДВС міжрегіональних управлінь Мін'юсту у I півріччі 2021 року становила 6 986 осіб, у тому числі державних виконавців – 4 636 осіб.

Як і у 2020 році, потреба у коштах органів ДВС на оплату праці на 2021 рік визначалася у складі видатків за КПКВК 3601010.

Згідно з розрахунком до бюджетного запиту на 2021 рік Мін'юсту за КПКВК 3601010 розрахунок обсягу видатків на оплату праці за рахунок коштів загального фонду здійснювався виходячи з граничної чисельності працівників Мін'юсту – 1 521 одиниці.

Фонд оплати праці працівників апарату Мін'юсту обраховано у сумі 473 631,3 тис. грн, інших працівників (1465 шт. од.), у тому числі працівників Департаменту ДВС, – 453 279 тис. гривень.

Планові видатки на оплату праці працівників Департаменту ДВС включено у планові видатки на оплату праці інших працівників Міністерства.

У порушення вимог пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого Постановою 15, доведений Мінфіном граничний обсяг видатків на оплату праці Мін'юсту дав змогу включити в розрахунок до бюджетного запиту на 2021 рік на оплату праці надбавку за інтенсивність праці (80 215,4 тис. грн) та надбавку за виконання особливо важливої роботи (11 772 тис. грн), які керівник державної служби в державному органі має право встановлювати державним службовцям у межах економії фонду оплати праці.

Включення стимулюючих надбавок при плануванні фонду оплати інших працівників апарату Міністерства на 2021 рік призвело до його завищення на 91 987,4 тис. гривень.

З урахуванням запланованих двох стимулюючих надбавок: за інтенсивність праці у розмірі 43 відс. посадового окладу та за виконання особливо важливої роботи – 6 відс. посадового окладу, а також премії – 20 відс. посадового окладу, надбавки за вислугу років – 34 відс. посадового окладу, планова місячна заробітна плата працівника Департаменту ДВС у 2021 році становила 25,8 тис. гривень.

Подібно включення двох стимулюючих надбавок при плануванні фонду оплати праці працівників територіальних органів ДВС на 2021 рік призвело до його завищення на 125 434,5 тис. гривень.

Отже, при визначенні фонду оплати праці у бюджетному запиті на 2021 рік Мін'юстом порушено вимоги пунктів 2.1, 2.3 розділу II Інструкції 687, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

Середня заробітна плата спеціаліста територіального підрозділу ДВС на 2021 рік у розрахунку до бюджетного запиту планувалася у розмірі 12,8 тис. грн для працівників обласного рівня, 10,4 тис. грн – районного рівня.

Згідно з розрахунком до кошторису на 2021 рік (апарат Мін'юсту) за КПКВК 3601010 обсяг видатків на оплату праці за рахунок коштів загального фонду обраховано у сумі 473 631,3 тис. грн, фонд оплати праці інших працівників апарату Мін'юсту, в тому числі працівників Департаменту ДВС, – 452 243,6 тис. гривень.

Розрахунок проводився з урахуванням граничної чисельності працівників Мін'юсту у кількості 1521 од., в той час штатним розписом на 2021 рік затверджено 1162 шт. од., або на 359 од. менше, що створило резерв-у кількості 359 осіб.

Резерв чисельності працівників апарату Мін'юсту зумовив штучне створення економії фонду оплати праці працівників у 2021 році на 110 822,8 тис. гривень.

Крім того, у порушення вимог пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого Постановою 15, в розрахунок до кошторису включено надбавку за інтенсивність праці та надбавку за виконання особливо важливої роботи.

Включення двох стимулюючих надбавок у розрахунок до кошторису на 2021 рік призвело до завищення місячного фонду оплати на 7 511,1 тис. грн (90 132,8 тис. грн на рік), середньої місячної заробітної плати – на 5,1 тис. гривень.

З урахуванням двох стимулюючих надбавок: за інтенсивність праці у розмірі 42 відс. посадового окладу та за виконання особливо важливої роботи – 6 відс. посадового окладу, а також премії – 20 відс. посадового окладу, надбавки за вислугу років – 34 відс. посадового окладу розрахункова місячна заробітна плата працівника Департаменту ДВС на 2021 рік становила 25,7 тис. гривень.

За рахунок надходжень спеціального фонду за кодом доходів 22070000 «Виконавчий збір» за КЕКВ 2111 як у бюджетному запиті, так і розрахунку до кошторису на 2021 рік, планувалися видатки для виплати винагороди державним виконавцям Департаменту ДВС у сумі 32 800 тис. грн з розрахунку виконання 1000 рішень зобов'язального характеру вартістю 4 204 грн (2 розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб (2 102 грн)) на суму 4 204 тис. грн, середньої винагороди за виконання рішень майнового характеру з розрахунку здійснення 400 виконавчих проваджень та вартості такого провадження у розмірі 43 113 грн на суму 17 245,2 тис. грн, максимальної винагороди за виконання рішень майнового характеру з розрахунку здійснення 27 виконавчих проваджень та вартості такого провадження у розмірі 420 400 грн на суму 11 350,8 тис. гривень.

У розрахунку до бюджетного запиту на 2021 рік за КПКВК 3601010 видатки на винагороду державним виконавцям територіальних органів ДВС планувалися у сумі 124 613,7 тис. гривень.

Обсяг використаних коштів у I півріччі 2020 року загального та спеціального фондів на оплату праці працівників Департаменту ДВС відображено у складі видатків на оплату працівників апарату Мін'юсту за КПКВК 3601010 (табл. 10).

Таблиця 10

Дані щодо використання коштів загального та спеціального фондів на оплату праці працівникам Мін'юсту за КПКВК 3601010 у I півріччі 2021 року

тис. грн

КЕКВ	Загальний фонд			Спеціальний фонд*		
	затверджено		касові видатки	затверджено		касові видатки
	початково	зі змінами		початково	зі змінами	
всього за КПКВК 3601010						
2111	2493524,3	2509351,8	1103491,4	-	157413,7	54350,5
2120	548575,4	552057,7	243018,4	-	34631,0	8808,8
	3042099,7	3061409,5	1346509,8	-	192044,7	63159,3
у тому числі апарат Мін'юсту						
2111	473631,2	489458,7	220137,8	32800,0	32800,0	15370,1
2120	104198,9	107261,2	46836,6	7216,0	7216,0	1460,8
Разом	577830,1	596719,9	266974,4	40016,0	40016,0	16830,9

* Відповідно до Звіту про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду за I півріччя 2021 року (ф.№4-3д) за КПКВК 3601010

У I півріччі 2021 року збільшення обсягу видатків на оплату праці працівників Мін'юсту пов'язано із виділенням коштів на оплату праці з нарахуваннями на суму 19309,8 тис. грн (КЕКВ 2111 – 15 827,5 тис. грн, КЕКВ 2120 – 3 482,3 тис. грн) фахівцям з питань реформ апарату Мін'юсту (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 № 49-р).

Серед підрозділів ДВС міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту у I півріччі 2021 року найвищий рівень фактичної середньої заробітної плати спостерігався у Східному міжрегіональному управлінні – 15,1 тис. грн на місяць, найнижчий – у Південно-Західному – 10,5 тис. грн на місяць (табл. 11).

**Планова та фактична середньомісячна зарплата працівників органів ДВС
у I півріччі 2021 року**

тис. грн

Підрозділ	Середня заробітна плата*		
	Планова на 2021 рік	Фактична у I півріччі 2021 року	+/-
Департамент державної виконавчої служби	55,5	68,1	+12,6
Підрозділи ДВС міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту			
Східне	12,3	15,1	+2,8
обласний рівень	15,3	19,6	+4,3
районний рівень	9,3	10,5	+1,2
Південне	8,9	13,1	+4,2
обласний рівень	9,5	16,4	+6,9
районний рівень	8,3	9,7	+1,4
Південно-Східне	12,3	10,7	-1,6
обласний рівень	17,0	20,6	+3,6
районний рівень	11,9	9,9	-2,0
Північно-Східне	11,1	10,9	-0,2
обласний рівень	16,6	18,6	+2,0
районний рівень	10,6	10,3	-0,3
Центральне	9,5	11,8	2,3
обласний рівень	11,3	15,7	4,4
районний рівень	9,3	11,4	2,1
Центрально-Західне	10,1	11,1	1,0
обласний рівень	12,2	13,7	1,5
районний рівень	7,9	8,6	0,7
Південно-Західне	10,3	10,5	0,2
обласний рівень	15,2	15,4	0,2
районний рівень	9,8	10,2	0,4
Західне	11,3	11,3	-
обласний рівень	16,5	15,7	-0,8
районний рівень	10,8	10,8	-

*З урахуванням винагороди.

Фактична середня заробітна плата працівника Департаменту ДВС у I півріччі 2021 року становила 68,1 тис. грн на місяць, що на 12,6 тис. грн більше планової (55,5 тис. грн на місяць). Без врахування винагороди фактична середня заробітна плата працівника Департаменту ДВС у I півріччі 2021 року на 7,9 тис. грн перевищувала планову (34 тис. грн та 26,1 тис. грн).

Розмір середньомісячної заробітної плати працівників Департаменту ДВС у I півріччі 2021 року, як і у 2020 році, залежав головним чином від встановлених надбавок та винагороди.

Штучно створена економія коштів на оплату праці працівників апарату Мін'юсту у 2021 році, за розрахунками, у сумі 110 822,8 тис. грн дозволила, вже починаючи з січня 2021 року, встановлювати надбавку за інтенсивність працівникам Департаменту ДВС у розмірі до 250 відс. посадового окладу (керівникам – 100-200 відс., іншим працівникам – в основному 65 відс. посадового окладу) з подальшим збільшенням у травні 2021 року керівникам до 250 – 300 відс., іншим працівникам – до 250 відс. посадового окладу.

Надбавка за виконання особливо важливої роботи у I півріччі 2021 року встановлювалася у розмірі від 10 до 50 відс. посадового окладу окремим працівникам Департаменту ДВС (50 відс. – керівництву Департаменту ДВС, окремим начальникам відділів та їх заступникам – 40 відс., головним спеціалістам 10 та 25 відс.).

Як засвідчено аудитом, у поданнях Департаменту ДВС про встановлення стимулюючих надбавок у I півріччі 2021 року обґрунтувань щодо конкретного розміру надбавки кожному працівникові немає (табл. 12).

Таблиця 12

**Фактична середньомісячна заробітна плата працівників
Департаменту ДВС за окремими категоріями посад у I півріччі 2021 року**

Посада	Надбавки, відс.				Премія, відс. до посад. окладу	Винагорода, тис. грн	Середній розмір заробітної плати на місяць (тис. грн)
	за виглугу років	за ОВР*	за інтен- сивність	за роботу в умовах режимних обмежень			
Директор департаменту	3	50,0	266,9	15,0	26,2	1388,9	319,6/88,1
Заст. дир. департаменту	50,0	50,0	264,0	-	26,4	694,5	190,8/75,1
Нач. управління	50,0	50,0	234,9	-	26,3	-	86,7
Нач. відділу	50,0	29,1	177,3	-	26,6	-	61,7
Завідувач сектора	45,0	5,3	135,4	-	26,3	-	42,1
Головний держ. виконавець	39,0	-	10,0	-	26,6	1291,7	234,1/18,8
Старший держ. виконавець	50,0	-	10,0	-	21,0	30,8	24,3/19,1
Державний виконавець	15	-	10,0	-	26,6	1243,3	109,7/12,1
Головний спеціаліст	33,0	-	79,4	-	26,8	-	27,3
Провідний спеціаліст	50,0	-	76,6	-	26,0	-	26,3

* Надбавка за виконання особливо важливої роботи.

Слід зазначити, що розмір середньої заробітної плати державних виконавців та керівництва Департаменту ДВС (директор та три його заступники) головним чином залежав від винагороди, яка виплачувалася за рахунок коштів спеціального фонду.

Механізм виплати винагород державним виконавцям, а також розміри винагород державних виконавців і основної винагороди приватного виконавця визначені у Порядку 643.

Відповідно до пункту 2 Порядку 643 у разі фактичного виконання (повного або часткового) виконавчого документа майнового характеру, стягнення заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за дванадцять місяців, за виконавчим документом про стягнення аліментів державним виконавцям, визначеним у частині першій статті 7 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», виплачується винагорода у розмірі:

2 відс. стягнутої суми або вартості майна боржника, переданого стягувачу за виконавчим документом, але не більше 200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, устанавленого на 1 січня календарного року, – державному виконавцю, на виконанні в якого перебував (перебуває) виконавчий документ;

0,5 відс. стягнутої суми або вартості майна боржника, переданого стягувачу за виконавчим документом, але не більше 200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, устанавленого на 1 січня календарного року, – керівникові органу ДВС та його заступникам, яким безпосередньо підпорядкований державний виконавець.

У разі коли примусове виконання здійснювалося відділом примусового виконання рішень Департаменту ДВС, розмір винагороди згідно з Порядком 643 розподіляється також між директором Департаменту ДВС, його першим заступником та заступниками.

Погоджена безпосереднім керівником заява про виплату винагороди державному виконавцю відділу примусового виконання рішень Департаменту ДВС не пізніше наступного робочого дня подається для погодження директорові Департаменту ДВС.

Директор Департаменту ДВС в разі погодження заяви державного виконавця та за умови дотримання критеріїв виплати винагороди готує обґрунтовану довідку щодо розподілу винагороди між заступниками (далі – довідка щодо розподілу винагороди).

При цьому співвідношення розподілу 0,5 відс. винагороди між керівником Департаменту ДВС та його заступниками Порядком 643 або іншим внутрішнім документом не встановлено.

Відповідно до наданих для аудиту окремих довідок щодо розподілу винагороди між директором Департаменту ДВС та його заступниками така винагорода розподілялася директором Департаменту ДВС одноосібно в однаковому розмірі трьом своїм заступникам¹¹ та подвійному, порівняно із сумою у заступників, собі.

Довідково. За поясненням директора Департаменту ДВС М. Кисельова, встановлення пропорцій розподілу 0,5 відс. стягнутої суми або вартості майна боржника, переданого стягувачу за виконавчим документом, але не більше 200 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого на 1 січня календарного року, між директором Департаменту ДВС та його заступниками є дискреційним правом керівника та відбувається з урахуванням навантаження. Також повідомлено, що постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 726 внесено зміни до порядку (набирають чинності з 01.01.2022); зокрема, передбачається встановити чіткий розмір (відсоток) для виплати винагороди як директорові Департаменту ДВС, так і його заступникам.

Згідно з інформацією Департаменту ДВС, у 2020 році державними виконавцями на виплату винагороди передано 973 заявки, у I півріччі 2021 року – 1 272 заявки.

За даними бухгалтерського обліку Мін'юсту у 2020 році працівникам Департаменту ДВС нараховано винагороди у сумі 19 172,7 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 15 308,2 тис. гривень.

Згідно з наданими для аудиту розрахунково-платіжними відомостями працівників відділу примусового виконання рішень та керівництва Департаменту ДВС (директор та його заступники) за січень-грудень 2020 року та січень-червень 2021 року, у 2020 році та I півріччі 2021 року вказаним працівникам нараховано заробітної плати на суму 46 317,6 тис. грн, у тому числі винагороди 34 435,9 тис. грн, або 74,3 відс. (табл. 13).

Таблиця 13

Дані щодо нарахованої заробітної плати працівникам Департаменту ДВС, які отримували винагороду у 2020 році та I півріччі 2021 року

Показник	Нараховано заробітної плати		
	всього	у т. ч. винагорода	без винагорода
2020 рік, тис. грн	27099,7	19172,7	7927,0
середня чисельність працівників, осіб	23	23	23
середній розмір на 1 працівника, тис. грн	98,2	69,5	28,7
I півріччя 2021 року, тис. грн	19217,9	15308,2	3909,8
середня чисельність працівників, осіб	20	20	20
середній розмір на 1 працівника, тис. грн	160,1	127,6	32,6

¹¹Відповідно до штатних розписів апарату Мін'юсту, які діяли у 2020 році та I півріччі 2021 року, у штаті Департаменту ДВС передбачено три посади заступника директора департаменту (одна посада заступника, який очолює відділ, одна посада заступника, який очолює управління, одна посада звільненого заступника (не очолює відділ чи управління)).

Як свідчать дані таблиці 13, у загальній сумі нарахованої у 2020 році заробітної плати працівникам Департаменту ДВС (які отримували винагороду) 27 099,7 тис. грн, винагорода становила 19 172,7 тис. грн, або 70,7 відсотка.

У I півріччі 2021 року у загальній сумі нарахованої заробітної плати працівникам Департаменту ДВС 19 217,9 тис. грн, винагорода становила 15 308,2 тис. грн, або 79,7 відсотка.

Порівняно з 2020 роком у I півріччі 2021 року обсяг нарахованої заробітної плати на одного державного виконавця збільшився з 98,2 тис. грн до 160,1 тис. грн, винагорода – з 69,5 до 127,6 тис. гривень.

Без урахування винагорода середній розмір нарахованої заробітної плати на одного працівника у I півріччі 2021 року порівняно з 2020 роком збільшився на 3,9 тис. грн (з 28,7 до 32,6 тис. грн).

У 2020 році та I півріччі 2021 року директорів Департаменту ДВС та його заступникам нараховано винагороди у сумі 7 532,8 тис. грн (табл. 14).

Таблиця 14

**Інформація про нарахування винагороди працівникам
Департаменту ДВС у 2020 році та I півріччі 2021 року**

Найменування	Нараховано винагороди		
	2020 рік	I півріччя 2021 року	Разом
Всього*	19172,7	15308,2	34480,9
у тому числі керівництво	4060,4	3472,4	7532,8
Кисельов М.Є.	1624,2	1389,0	3013,2
Чорнобай О.Ю.	812,1	694,5	1506,6
Озадовський Р.Ю.	812,1	694,5	1506,6
Вишневецький Ю.А.	812,1	694,5	1506,6

* Згідно з меморіальним ордером № 5 (спеціальний фонд).

Із загальної суми нарахованої у 2020 році та I півріччі 2021 року винагороди 34 480,9 тис. грн, 21,8 відс. (7 532,8 тис. грн) (майже п'ята частина) нараховано керівництву Департаменту ДВС та 78,2 відс. (26 948,1 тис. грн) – державним виконавцям.

Найбільший обсяг винагороди у 2020 році на загальну суму 9 455,2 тис. грн виплачено п'ятьом державним виконавцям в індивідуальних розмірах від 3 340,6 тис. грн до 1 081,8 тис. грн, найменший – на загальну суму 1 693,4 тис. грн шістьом державним виконавцям в обсягах від 493,9 тис. грн до 124,4 тис. гривень.

Подібно у I півріччі 2021 року найбільший обсяг винагороди на загальну суму 7 147,5 тис. грн виплачено п'ятьом державним виконавцям в індивідуальних розмірах від 1 834,4 тис. грн до 1 144,1 тис. грн, найменший – на загальну суму 710,9 тис. грн шістьом державним виконавцям у розмірах від 358,7 тис. грн до 17,7 тис. гривень.

Згідно з інформацією Мін'юсту у 2020 році та I півріччі 2021 року державним виконавцям органів ДВС виплачено винагороди із стягнутого з боржників виконавчого збору у сумі 171 444,7 тис. грн (табл. 15).

**Інформація про обсяг виплаченої винагороди в органах ДВС
у 2020 році та I півріччі 2021 року**

тис. грн

Найменування	2020 рік	I півріччя 2021 року	Разом
Департамент ДВС	19172,7	15308,2	34480,9
Центральне міжрегіональне управління	32801,6	10980,0	43781,6
Південне міжрегіональне управління	8271,3	4462,3	12733,5
Південно-Західне міжрегіональне управління	5305,6	2199,0	7504,6
Центрально-Західне міжрегіональне управління	8611,0	3586,4	12197,4
Північно-Східне міжрегіональне управління	8435,0	3269,5	11704,5
Східне міжрегіональне управління	11994,7	4827,2	16821,9
Південно-Східне міжрегіональне управління	10045,0	6073,2	16118,1
Західне міжрегіональне управління	12711,3	3390,9	16102,2
Разом	117348,2	54096,5	171444,7

Враховуючи середньооблікову чисельність державних виконавців міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту у 2020 році 4 714 осіб та I півріччі 2021 року 4 636 осіб, розмір винагороди на 1 державного виконавця міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту у 2020 році становив 1,7 тис. грн на місяць, I півріччі 2021 року – 1,4 тис. грн на місяць.

У той час, як вже зазначалося вище, розмір винагороди в розрахунку на одного державного виконавця апарату Мін'юсту у 2020 році становив 69,5 тис. грн, I півріччі 2021 року – 127,6 тис. гривень.

Аналізом нормативно-правових актів встановлено **правову колізію норм Закону 1403 та Закону України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу»** (далі – Закон 889). Отримання державними виконавцями органів ДВС у системі Мін'юсту винагороди свідчить **про нерівність в оплаті праці порівняно з іншими державними службовцями. Протягом 2020 року та I півріччя 2021 року державним службовцям органів ДВС згідно із Законом 1403 виплачено 171 444,7 тис. грн винагороди, що не узгоджується із загальним законодавством про державну службу.**

Так, відповідно до статті 14 Закону 1403 фінансове та матеріальне забезпечення діяльності працівників органів ДВС та фінансування витрат на проведення і організацію виконавчих дій здійснюються за рахунок коштів **державного бюджету**, а також коштів **виконавчого провадження**, порядок формування яких встановлюється Законом 1404.

Заробітна плата працівника органу ДВС складається з посадового окладу, премії, доплати за ранг та надбавки за вислугу років, **винагороди**, а також інших надбавок згідно із законодавством (стаття 13 Закону 1403).

Державні виконавці, керівники та спеціалісти органів ДВС є **державними службовцями.**

Згідно із частиною другою статті 1 Закону 889 державний службовець – це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті, **одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету** та здійснює встановлені для цієї посади

повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Відповідно статті 50 Закону 889 **заробітна плата державного службовця** складається з посадового окладу; надбавки за вислугу років; надбавки за ранг державного службовця; премії (у разі встановлення). Джерелом формування фонду оплати праці державних службовців є **державний бюджет**. Також цим Законом державним службовцям передбачені виплати за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця та обов'язків за вакантною посадою державної служби, а також компенсація за роботу, що передбачає доступ до державної таємниці (стаття 52). Додатково може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань (стаття 54).

Як встановлено аудитом, органами ДВС у 2020 році та I півріччі 2021 року, крім заробітної плати згідно із Законом 889, проведено в межах асигнувань на заробітну плату видатків із спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 3601010 на виплату державним виконавцям винагороди із стягнутого з боржників коштів виконавчого збору у сумі **171 444,7 тис. грн** (у 2020 році – 117 348,2 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 54 096,5 тис. грн), в тому числі **34 480,9 тис. грн** (у 2020 році – 19 172,7 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 15 308,2 тис. грн) винагороди безпосередньо працівникам – виконавцям Департаменту ДВС.

4. Стан дотримання вимог законодавства з питань публічних закупівель. Аналіз виконання укладених договорів

У 2020 році та I півріччі 2021 року організація та проведення закупівель у Мін'юсті (планування, визначення способу проведення та здійснення процедури закупівель; публікація інформації та звіти про публічні закупівлі; визначення переможців; складання звітності та вчинення інших дій, що передбачені Законом України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі», далі – Закон 922) забезпечувалися утвореним з цією метою тендерним комітетом, рішення якого оформлювалися відповідними протоколами засідань.

Встановлено, що закупівля товарів та послуг для забезпечення діяльності органів ДВС Мін'юстом здійснювалася за рахунок коштів загального та спеціального фондів («Витрати виконавчого провадження» та «Виконавчий збір»).

Так, у 2020 році та I півріччі 2021 року за рахунок коштів спеціального фонду «Виконавчий збір» для забезпечення діяльності ДВС відповідно до укладених договорів Мін'юстом оплачено 11 153,7 тис. грн, в тому числі у 2020 році – 9 946,9 тис. грн¹² та I півріччі 2021 року – 1 206,8 тис. гривень¹³.

За рахунок коштів спеціального фонду «Витрати виконавчого провадження» для забезпечення діяльності ДВС відповідно до укладених договорів Мін'юстом у 2020 році оплачено 377,1 тис. гривень.

За результатами вибіркового аналізу здійснених Міністерством у 2020 році за КЕКВ 3110 (Придбання обладнання і предметів довгострокового користування)

¹² КЕКВ 2210 – 1 495,9 тис. грн, КЕКВ 2240 – 2 229,8 тис. грн, КЕКВ 2270 – 420,2 тис. грн, КЕКВ 3110 – 5 801,0 тис. гривень.

¹³ КЕКВ 2210 – 17,3 тис. грн, КЕКВ 2240 – 864,6 тис. грн, КЕКВ 2270 – 324,9 тис. гривень.

закупівель щодо дотримання тендерним комітетом норм Закону 922 (зокрема, проаналізовано відмінені тендерним комітетом процедури закупівель без їх повторного оголошення) встановлено.

Міністерством у 2020 році для забезпечення діяльності органів ДВС планувалося закупити шляхом проведення двох процедур відкритих торгів комп'ютерну техніку (персональні комп'ютери, ноутбуки, багатофункціональні пристрої тощо) на загальну суму 28 598,7 тис. грн (за загальним фондом – 21 808,7 тис. грн, спеціальним – «Витрати виконавчого провадження» – 390,0 тис. грн, «Виконавчий збір» – 6 400,0 тис. грн).

За результатами проведених торгів укладено 7 договорів на загальну суму 24 203,5 тис. грн (за загальним фондом – 18 025,4 тис. грн, спеціальним – «Витрати виконавчого провадження» – 377,1 тис. грн, «Виконавчий збір» – 5 801,0 тис. грн).

Враховуючи те, що Законом України від 13.04.2020 № 553-ХІ «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» Мін'юсту зменшено призначення загального фонду за КПКВК 3601010 і, відповідно, скориговано кошторисні асигнування за КЕКВ 3110 до 36 725,4 тис. грн, додатковими угодами до укладених договорів, в яких передбачався розрахунок коштами загального фонду, Міністерством внесено зміни: зменшено ціну договорів і кількість предметів закупівлі.

Як наслідок, один договір розірвано, а загальну ціну інших договорів зменшено до 6 178,1 тис. грн (за спеціальним фондом «Витрати виконавчого провадження» – 377,1 тис. грн, «Виконавчий збір» – 5 801,0 тис. грн).

Відповідно до укладених договорів техніка для забезпечення діяльності підрозділів Департаменту ДВС поставлялася до Міністерства (персональні комп'ютери – 8 од., ноутбуки – 3 од. та багатофункціональні пристрої – 7 од.) та його міжрегіональних управлінь (персональні комп'ютери – 100 од. та багатофункціональні пристрої – 200 од.).

Слід зазначити, що майже всю техніку (персональні комп'ютери – 7 од., ноутбуки – 3 од. та багатофункціональні пристрої – 7 од.), придбану Мін'юстом для підрозділів Департаменту ДВС на загальну суму 354,4 тис. грн, розподілено між іншими структурними підрозділами Міністерства, які співпрацюють та надають консультативну допомогу Департаменту ДВС (інформаційне та технічне забезпечення, співпраця з питань нормативно-правового та методичного забезпечення, забезпечення кадрами, організація документообігу та діловодства, фінансове забезпечення та бухгалтерський облік, господарське обслуговування та матеріальне забезпечення).

Отже, частину закупленої для Департаменту ДВС оргтехніки загальною вартістю 354,4 тис. грн розподілено не за призначенням між іншими підрозділами Мін'юсту.

5. Оцінка стану внутрішнього контролю

У 2019 році Мін'юстом для використання під час організації та забезпечення здійснення внутрішнього контролю в центральному апараті, його територіальних органах, на підприємствах та в установах, що належать до сфери управління Мін'юсту, з урахуванням вимог статті 26 БКУ, постанови Кабінету Міністрів України

від 12.12.2018 № 1062 «Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001» (далі – Постанова 1062) розроблено та затверджено наказом від 11.01.2019 № 109/5 Інструкцію з організації внутрішнього контролю (далі – Інструкція 109), яка відображає організаційно-правові засади внутрішнього контролю та базується на системі формалізованих задокументованих правил і контрольних процедур, чітко визначених і закріплених повноважень та відповідальності, які визначаються положеннями про Мін'юст, територіальні органи і установи, що належать до сфери управління Мін'юсту, їх структурні підрозділи, посадовими інструкціями працівників, державних службовців системи Мін'юсту.

Також у структурі Мін'юсту передбачено посаду головного спеціаліста з внутрішнього контролю, який відповідно до пункту 7.7 Інструкції 109 надає суб'єктам внутрішнього контролю методологічну допомогу, проводить роз'яснювальну роботу з питань організації внутрішнього контролю (у тому числі щодо організації процесу управління ризиками); узагальнює інформацію, зазначену у реєстрах суб'єктів внутрішнього контролю, отриманих від структурних підрозділів апарату, та формує реєстр ідентифікованих ризиків Мін'юсту (досистематизовує отриману від структурних підрозділів апарату інформацію про ідентифікацію та оцінку ризиків), план з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів, зведений план з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів Міністерства юстиції України та подає на затвердження Міністрові; систематизує отриману інформацію про виконання плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів та надає зведену інформацію разом зі звітами про стан функціонування системи внутрішнього контролю у структурних підрозділах апарату на розгляд Міністрові.

Аудит засвідчив, що у 2020 році Департаментом ДВС не в повному обсязі забезпечено складання адміністративних регламентів всіх процесів, які визначають порядок виконання суб'єктами внутрішнього контролю встановлених законодавством функцій, чим не дотримано вимог пунктів 1.4, 1.7 та 2.1 Інструкції 109.

Тільки у квітні 2021 року Департаментом ДВС завершено створення 8 адміністративних регламентів, які встановлюють порядок виконання внутрішнього контролю визначених законодавством функцій.

Довідково. Регламенти:

Здійснення належної організації правової роботи та забезпечення представництва інтересів Міністерства юстиції України в судах України у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб Департаменту державної виконавчої служби (відділ правового забезпечення);

Організація роботи з документами з моменту надходження їх до Департаменту та до моменту передавання їх на відповідання або до архіву (відділ адміністрування);

Примусове виконання судових рішень та інших органів (посадових осіб) (відділ примусового виконання рішень);

Забезпечення умов для початку діяльності приватного виконавця та ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України (відділ контролю за діяльністю органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень);

Забезпечення контролю за діяльністю приватних виконавців (відділ контролю за діяльністю органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень);

Здійснення контролю за додержанням законодавства про виконавче провадження, правильністю, своєчасністю та повнотою вчинення виконавчих дій державними виконавцями (відділ контролю за діяльністю органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень);

Організація виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) в частині обліку депозитних сум та операцій з грошовими коштами (сектор обліку депозитних сум);

Організація роботи щодо розгляду звернень, здійснення контролю за вирішенням порушених заявниками питань (управління розгляду звернень та організації роботи).

Недостатня ефективність внутрішнього контролю підтверджена проведеним у 2020 році внутрішнім аудитом діяльності Департаменту ДВС. За результатами аудиту оцінки надійності та ефективності функціонування автоматизованої системи виконавчого провадження, рівень здійснення внутрішнього контролю в Департаменті ДВС щодо організації роботи з АСВП оцінено як неналежний. Управлінням внутрішнього аудиту надано рекомендації щодо усунення виявлених недоліків.

За результатами внутрішнього аудиту Департаментом ДВС розроблено план заходів щодо впровадження аудиторських рекомендацій (строк виконання – до кінця 2021 року).

Департаментом ДВС на виконання вимог Постанови 1062 та Інструкції 109 затверджено внутрішні документи з метою забезпечення належного функціонування внутрішнього середовища, здійснення управління ризиками, вжиття заходів контролю, налагодження комунікації та обміну інформацією в установі, а також здійснення моніторингу.

Отже, виявлені порушення бюджетного законодавства, оплата бюджетними коштами неякісних послуг, розподіл предметів закупівель без врахування потреби підрозділів апарату Мін'юсту свідчать про необхідність вдосконалення системи внутрішнього контролю та вжиття додаткових дієвих заходів у цьому напрямі.

ВИСНОВКИ

1. Міністерство юстиції України в цілому забезпечує повноваження у сфері формування та реалізації державної політики з питань примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).

Водночас встановлено, що з узаконоенням/запровадженням у 2016 році інституту приватних виконавців **можливі втрати доходів державного бюджету, за розрахунками, становили 334 400 тис. грн (2020 рік – 214 200 тис. грн, I півріччя 2021 року – 120 200 тис. грн).**

Порівняльний аналіз основних показників роботи державних і приватних виконавців засвідчив меншу кількість завершених примусових виконань виконавчих документів саме приватними виконавцями. Так, державними виконавцями у 2020 році завершено 55,9 відс. виконавчих документів, приватними – 17,3 відс., що втричі менше, у I півріччі 2021 року – 41,7 та 11,4 відс. (що майже в 4 рази менше) відповідно. Обсяг повного забезпечення державними виконавцями у 2020 році виконання виконавчих документів становив 31,2 відс., приватними – лише 7,9 відс. (що майже в 4 рази менше), у I півріччі 2021 року – 24,9 та 5,7 відс. (що понад в 4 рази менше) відповідно.

При цьому розрахункові витрати державного бюджету на одного державного виконавця міжрегіонального управління ДВС майже вдвічі менші (323,9 тис. грн/165,9 тис. грн) розрахованої вартості виконання примусових рішень одним приватним виконавцем.

2. Аналіз нормативно-правових актів свідчить, що Законами 1403, 1404 та БКУ створено передумови для несправляння приватними виконавцями до державного бюджету частки виконавчого збору. Фактично з року в рік державний бюджет **втрачає резерви додаткових надходжень**.

Положення законодавства на користь приватних виконавців **призводять до недоотримання потенційно можливих додаткових надходжень державним бюджетом**.

Як встановлено аудитом, після запровадження у 2016 році законами інституту приватних виконавців **потенційно можливі втрати доходів державного бюджету, за розрахунками, становили у 2020 році 214 200 тис. грн, I півріччі 2021 року – 120 200 тис. гривень**.

Наприклад, до відділу примусового виконання рішень Департаменту ДВС стягувачами подано заяви про повернення виконавчих документів за чотирма виконавчими провадженнями, **сума стягнення за якими становила понад 1,11 млрд гривень**. У подальшому такі виконавчі документи були **пред'явлені на виконання приватним виконавцем**. У результаті державний бюджет лише за цими виконавчими провадженнями вже недоотримає понад **111 млн грн** виконавчого збору. Ці кошти отримають **як винагороду приватні виконавці**.

3. **Мін'юстом не забезпечено ефективного планування та використання коштів державного бюджету**, виділених за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері юстиції» (КПКВК 3601010) на забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).

Зокрема, виявлено випадки **планування коштів державного бюджету із порушенням бюджетного законодавства на загальну суму 312 638 тис. грн**, а саме:

45 641,8 тис. грн (2020 рік – 13 049,1 тис. грн, 2021 році – 32 592,7 тис. грн) видатків включено до бюджетних запитів із закупівлі обладнання і предметів довгострокового користування без належних обґрунтувань;

266 996,2 тис. грн (2020 рік – 141 561,7 тис. грн, 2021 рік – 125 434,5 тис. грн) видатків включено до бюджетних запитів на виплату надбавок у порушення вимог законодавства.

Також виявлено **95 635,4 тис. грн** (2020 рік – 62 127 тис. грн, I півріччя 2021 року – 33 508,3 тис. грн) неекономного використання коштів державного бюджету та **334 400 тис. грн** (2020 рік – 214 200 тис. грн, I півріччя 2021 року – 120 200 тис. грн) втрачених потенційно можливих доходів державного бюджету.

4. **Мін'юстом не забезпечено достатньо обґрунтованого планування видатків державного бюджету на забезпечення формування та реалізації**

державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). На етапі планування видатків не підтверджено належними обґрунтуваннями та деталізованими економічними розрахунками потребу у бюджетних коштах. Без таких обґрунтувань для забезпечення діяльності підрозділів ДВС у складі апарату Мін'юсту та регіональних органів юстиції заплановано видатків із закупівлі обладнання і предметів довгостроково користування на загальну суму **45 641,8 тис. грн** (на 2020 рік – 13 049,1 тис. грн, на 2021 рік – 32 592,7 тис. грн), що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

5. У порушення вимог пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого Постановою 15, в розрахунок до бюджетних запитів на 2020 та 2021 роки на оплату праці включено надбавку за інтенсивність праці та надбавку за виконання особливо важливої роботи, які керівник державної служби в державному органі має право встановлювати державним службовцям у межах економії фонду оплати праці.

Включення при плануванні до фонду оплати праці працівників територіальних органів ДВС двох стимулюючих надбавок призвело до його завищення на загальну суму **266 996,2 тис. грн** (2020 рік – 141 561,7 тис. грн, 2021 рік – 125 434,5 тис. грн). Як наслідок, порушено вимоги пунктів 2.1, 2.3 розділу II Інструкції 687, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 116 БКУ є порушенням бюджетного законодавства.

6. Аналізом нормативно-правових актів встановлено правову колізію норм Законів 1403 та 889. Отримання державними виконавцями органів ДВС у системі Мін'юсту винагороди свідчить про нерівність в оплаті праці порівняно з іншими державними службовцями. Протягом 2020 року та I півріччя 2021 року державним службовцям органів ДВС згідно із Законом 1403 виплачено **171 444,7 тис. грн** винагороди, що не узгоджується із загальним законодавством про державну службу.

Органами ДВС у 2020 році та I півріччі 2021 року, крім заробітної плати згідно із Законом 889, проведено в межах асигнувань на заробітну плату видатків із спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 3601010 на виплату державним виконавцям винагороди із стягнутого з боржників виконавчого збору у сумі **171 444,7 тис. грн** (у 2020 році – 117 348,2 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 54 096,5 тис. грн), в тому числі **34 480,9 тис. грн** (у 2020 році – 19 172,7 тис. грн, у I півріччі 2021 року – 15 308,2 тис. грн) винагороди безпосередньо працівникам-виконавцям Департаменту ДВС.

Найбільший обсяг винагороди у 2020 році на загальну суму 9 455,2 тис. грн виплачено п'ятьом державним виконавцям в індивідуальних розмірах від 3340,6 тис. грн до 1 081,8 тис. грн, найменший – на загальну суму 1 693,4 тис. грн шістьом державним виконавцям у розмірах від 493,9 тис. грн до 124,4 тис. гривень.

Подібно у I півріччі 2021 року найбільший обсяг винагороди на загальну суму 7 147,5 тис. грн виплачено п'ятьом державним виконавцям в індивідуальних розмірах від 1 834,4 тис. грн до 1 144,1 тис. грн, найменший – на загальну суму 710,9 тис. грн шістьом державним виконавцям у розмірах від 358,7 тис. грн до 17,7 тис. гривень.

7. Встановлено, що **95 635,4 тис. грн** (2020 рік – 62 127 тис. грн, I півріччя 2021 року – 33 508,3 тис. грн) бюджетних асигнувань спрямовано на **оплату неякісних послуг, наданих НАІС**. Як наслідок, бюджетні кошти **використані неекономно**.

Так, виявлено недоліки та проблеми у роботі АСВП, що не відповідає вимогам, визначеним у положенні про АСВП. З метою усунення недоліків наказом Мін'юсту від 13.05.2021 № 1510/7 затверджено План заходів щодо впровадження аудиторських рекомендацій, наданих за результатами планового внутрішнього аудиту щодо оцінки ефективності та надійності функціонування АСВП. Строк виконання – кінець 2021 року.

8. Кількість фактично виконаних органами ДВС виконавчих документів зростає з року в рік. Так, у 2018 році виконано **959,5 тис.** виконавчих документів, що становило 23,9 відс. загальної кількості документів, які підлягали виконанню, в 2019 році – **1 121,6 тис.**, або 25,8 відс., в 2020 – **1 492,6 тис.**, або 31,2 відс., у I півріччі 2021 року – **942,1 тис.**, або 25 відсотка.

Починаючи з 2018 року, стягнута за виконавчими документами сума неухильно зростала. Так, у 2018 році стягнуто 14 339 664,9 тис. грн, що на 1 674 242,8 тис. грн більше показника попереднього року, або на 13,2 відс., 2019 – 16 499 641,3 тис. грн, що на 2 159 976,4 тис. грн більше, або 15,1 відс., 2020 – 19 175 057,4 тис. грн, що на 2 675 416,1 тис. грн більше, або 16,2 відсотка.

Аудитом виявлено об'єктивні чинники, які впливають на фактичне виконання рішень – ускладнюють або навіть унеможливають виконання. Так, у 2020 році сума за документами, виконання яких було ускладнено дією мораторіїв, становила 139 976 782,2 тис. грн, або майже 18 відс. загальної суми, що підлягала стягненню протягом 2020 року, у I півріччі 2021 року – 156 699 317,4 тис. грн (33,3 відс.).

Крім того, сума за документами, які були пред'явлені **повторно** протягом 2020 року, становила 135 222 624,8 тис. грн, або 32,7 відс. загальної суми за документами, пред'явленими протягом року, у I півріччі 2021 року – 58 742 835,6 тис. грн, або 56,2 відсотка. **Вказане свідчить про те, що майже всю суму боргу взагалі не можна стягнути – у боржника немає майна, джерел доходу, виконання рішення ускладнено мораторіями.**

9. З метою користування АСВП у 2020 році Мін'юстом (апарат) згідно з вимогами чинного законодавства укладено з НАІС договір про надання послуг. Видатки за такі послуги за звітний рік становили 174 тис. гривень.

Водночас упродовж 10 місяців 2021 року закупівлю цих послуг апаратом Мін'юсту на 2021 рік **не забезпечено**. Така бездіяльність посадових осіб Мін'юсту, що є центральним органом виконавчої влади, може свідчити **про неналежне виконання повноважень**.

Крім того, зазначене **створює ризики** зупинення надання адміністратором (НАІС) послуг органам ДВС (зокрема, державними виконавцями) з користування АСВП та може мати **негативні наслідки із забезпечення примусового виконання рішень та функціонування державної виконавчої служби в цілому**.

10. Закупівля за бюджетні кошти товарів (робіт і послуг) для потреб органів ДВС забезпечувалася апаратом Мін'юсту відповідно до чинного законодавства.

Згідно з укладеними договорами оргтехніка для забезпечення діяльності Департаменту ДВС поставлялася до апарату Мін'юсту та його міжрегіональних територіальних органів юстиції.

Як засвідчив аудит, майже вся оргтехніка (7 із 8 персональних комп'ютерів, 3 із 3 ноутбуків та 7 із 7 багатофункціональних пристроїв), придбана Мін'юстом для потреб Департаменту ДВС **загальною вартістю 354,4 тис. грн**, фактично розподілена та передана іншим структурним підрозділам Мін'юсту, тобто **не за призначенням**.

11. Аудит засвідчив, що у 2020 році Департаментом ДВС не в повному обсязі забезпечено складання адміністративних регламентів процесів, які встановлюють порядок виконання суб'єктами внутрішнього контролю визначених законодавством функцій, **чим не дотримано вимог пунктів 1.4, 1.7 та 2.1 Інструкції 109**.

Тільки у квітні 2021 року Департаментом ДВС завершено створення 8 адміністративних регламентів, якими встановлено порядок виконання внутрішнього контролю визначених законодавством функцій.

Вжиті заходи внутрішнього контролю є недостатніми. Встановлені аудитом порушення вказують на неналежне функціонування системи внутрішнього контролю в апараті Мін'юсту.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України на забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження.

2. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту надіслати Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати доручити Мін'юсту внести на розгляд Уряду пропозиції про усунення правової колізії чинних актів законодавства щодо виплати державним виконавцям органів ДВС – державним службовцям винагороди за рахунок виконавчого збору.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству юстиції України та рекомендувати:

опрацювати питання щодо запровадження у Державному бюджеті України окремої бюджетної програми для фінансування заходів із забезпечення функціонування системи органів Державної виконавчої служби України та виконання ними завдання із формування та реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб);

удосконалити включені до паспортів результативні показники затрат та

якості, які характеризують виконання завдань і функцій у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб);

забезпечити обґрунтоване планування видатків державного бюджету на забезпечення діяльності Департаменту ДВС у складі апарату Мін'юсту і територіальних органів юстиції;

не допускати включення до бюджетних запитів видатків, не підтверджених належними обґрунтуваннями та деталізованими економічними розрахунками;

забезпечити пропорційний розподіл виділених бюджетних асигнувань на забезпечення діяльності Департаменту ДВС у складі апарату Мін'юсту і територіальних органів юстиції відповідно до обумовленої цими підрозділами потреби в коштах;

забезпечити при складанні бюджетних запитів на наступні бюджетні періоди обґрунтування потреби у бюджетних коштах;

дотримуватись норм чинних нормативно-правових актів, що регламентують складання проєктів кошторисів та включення до них видатків на оплату праці, зокрема в частині стимулюючих виплат;

забезпечити внутрішній контроль за плануванням та ефективним використанням бюджетних коштів;

забезпечити усунення виявлених порушень і недоліків.

Член Рахункової палати

А. М. Дідик